

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Ольга Коваленко

Інтернет-
підтримка

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

2 КЛАС

ЧАСТИНА 1
з аудіосупроводом

Державний Прапор України

Державний Герб України

Державний Гімн України

Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Чорне море

Ольга Коваленко

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 2 класу
з навчанням російською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах, з аудіосупроводом)

Частина 1, з аудіосупроводом

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Харків
Видавництво «Ранок»
2019

УДК 811.161.2:37.016(075.2)
К56

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2019 № 407)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Підручник створено відповідно до Типової освітньої програми
закладів загальної середньої освіти з навчанням російською мовою

Художники: *С. Л. Огурцов, О. В. Зеркалій, О. С. Вакуленко,
Т. В. Ярова, Н. І. Гордієнко, Н. Л. Рудіян*

Коваленко О. М.

К56 Українська мова та читання: підруч. для 2 кл. з навчанням російською мовою
закл. загал. серед. освіти (у 2-х частинах, з аудіосупроводом) : Ч. 1.,
з аудіосупроводом / Ольга Коваленко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. —
112 с. : іл.

ISBN 978-617-09-5208-0

УДК 811.161.2:37.016(075.2)

Інтернет-підтримка
Електронні матеріали до підручника
розміщено на сайті
interactive.ranok.com.ua

ISBN 978-617-09-5202-8
ISBN 978-617-09-5208-0 (Ч. 1)

© Коваленко О. М., 2019
© Огурцов С. Л., ілюстрації, 2019
© Зеркалій О. В., ілюстрації, 2019
© Вакуленко О. С., ілюстрації, 2019
© Ярова Т. В., ілюстрації, 2019
© Гордієнко Н. І., ілюстрації, 2019
© Рудіян Н. Л., ілюстрації, 2019
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2019

КЛИЧЕ ВЕРЕСЕНЬ ДО ШКОЛИ

Гамірно сьогодні
у селі і в місті.
Зранку біля школи
чути жарти, сміх...

Вересень смаглявий
в одязі барвистім
на шкільні подвір'я
кличе нас усіх...

Чуєте, як дзвонить,
як співа святково
добрий наш знайомий,
давній друг — дзвінок?
— Здрастуй, друже, здрастуй!
Ми до школи знову
повернулись радо.
Починайсь, урок!

Аркадій Музичук

Умовні позначення

— початок уроку

— парна робота

— домашнє завдання

— групова робота

1. Розглянь малюнок. Послухай.

2. Дай відповіді.

- Хто зображений на малюнку?
- Куди прийшли діти?
- Що вони роблять?

3. Пригадай, як можна привітатися.

— Дóброго рáнку,
Гали́но Петрі́вно!

— Приві́т, Макси́ме!

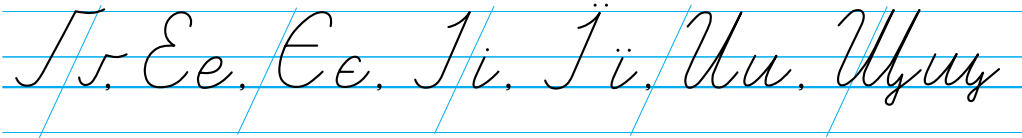
4. Привітайся з учителькою і своїми друзями.

5. Пригадай український алфавіт.

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д	Е е
<i>а</i>	<i>бе</i>	<i>ве</i>	<i>ге</i>	<i>ґе</i>	<i>де</i>	<i>е</i>
Є є	Ж ж	З з	И и	І і	Ї ї	Й й
<i>є</i>	<i>же</i>	<i>зе</i>	<i>и</i>	<i>і</i>	<i>ї</i>	<i>йот</i>
К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р
<i>ка</i>	<i>ел</i>	<i>ем</i>	<i>ен</i>	<i>о</i>	<i>пе</i>	<i>ер</i>
С с	Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч
<i>ес</i>	<i>те</i>	<i>у</i>	<i>еф</i>	<i>ха</i>	<i>це</i>	<i>че</i>
Ш ш	Щ щ	Ь ь	Ю ю	Я я		
<i>ша</i>	<i>ща</i>	<i>знак</i>	<i>ю</i>	<i>я</i>		
		<i>м'якшення</i>				

6. Запиши букви. Правильно назви їх.

7. Прочитай імена дітей. Запиши їх за алфавітом.

Ірина, Павло, Борис, Євген, Андрій, Оксана.

8. Гра «Алфавітний ряд».

9. Продовж гру вдома зі своїми рідними або друзями.

1. Прочитай. Знайди на малюнку.

шафа	стіл	зошит	альбом
вікно	стілець	гумка	олівець
дошка	стіна	фарби	крейда
парта	стеля	пенал	портфель
лампа	двері	пензлик	підручник
підлога	квіти	лінійка	щоденник

2. Розкажи, що є у твоєму класі. Чим ти користуєшся на уроці української мови, а чим — на уроці математики?

3. Розглянь малюнок. Прочитай. Розіграй.

— Олексію, дай мені,
будь ласка, олівець.
— Прóшу, Марійко.
— Дякую.

4. Запам'ятай.

дякую	—	спасибо
спасібі	—	
будь ласка	—	пожалуйста
прóшу	—	

5. Розглянь малюнки. Прочитай речення.

Учителька пише крейдою.
Іван пише ручкою.
Оксана пише олівцем.

6. Прочитай, доповни речення за малюнками.

Денис малює (чим?)

Оленка малює (чим?)

Петрик малює (чим?)

Запиши одне речення на вибір.

7. Прочитай. Працюй за зразком.

лампа — лампи

зошит — зошити

ручка — ...

пенал — ...

парта — ...

альбом — ...

олівець — олівці

портфель — ...

стілець — ...

8. Доповни і запиши речення.

У моєму класі є парти, стіл,

До уроку я готую ручку, підручник,

1. Прочитай.

ПЕРШЕ ВЕРЕСНЯ

Настав вересень. Юрко і Леся пішли до школи. У Лесі новий наплічник. У наплічнику книжки, зошити, пенал, альбом, фарби. Пролунав дзвоник. Діти зайшли в просторий клас, сіли за парти. Почався урок.

Словничок: наплічник — рюкзак.

2. Дай відповіді.

Хто пішов до школи?

Що лежить у Лесі в наплічнику?

3. Прочитай. Спиши, вставляючи букви **и** чи **і**.

Зош..т, ст..на, в..кно, кн..га, ст..л, п..длога.

Перевір написане. Підкресли вставлені букви.

4. Гра «Що де?»

ЛІНІЙКА ДЕ?

лінійка на парті

лінійка під партою

лінійка ...

Продовж гру.

ГУМКА ДЕ?

5. Пригадай.

відповідати	—	отвечать
малювати	—	рисовать
писати	—	писать
рахувати	—	считать
співати	—	петь
танцювати	—	танцевать
читати	—	читать

6. Розкажи за малюнком, що роблять діти у школі.

7. Доповни речення.

У школі я читаю, пишу,

У школі ми читаємо, пишемо,

8. Прочитай. Спиши, вставляючи пропущені букви.

Лар..са — школярка. Вона старанно вч..ть урок.. . Лар..са любить ч..тат.., рахуват.., п..сати.

1. Послухай.

ВСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ З МАМИ

Можна у світі чимало зробити:
перетворити зиму на літо,
можна моря й океани здолати,
гору найвищу штурмом узяти,
можна пройти крізь пустелі та хащі...
Тільки без мами не можна нізащо,
бо найдорожче стоїть за словами:
в світі усе починається з мами...

Анатолій Костецький

2. Прочитай і запиши.

Людина має завжди пам'ятати, звідки вона родом, де її коріння.

3. Гра «Хто я кому?».

Розглянь малюнок. Прочитай слова.

ма́ма

та́то

бабу́ся

діду́сь

?

?

праді́д

праба́ба

син

брат

ону́к

пра́внук

дочка́

сестра́

ону́чка

пра́внучка

4. Розкажи, з ким ти живеш, як зуть твоїх рідних. Почни так:

Я живу з мамою,

Мою маму зуть

5. Доповни речення. Запиши.

Мою ... звать

Мого ... звать

6. Прочитай.

МАЛЕНЬКІ ПОМІЧНИЦІ

Оля і Ліда гуляли у дворі. Побачила Оля, як Петрик допомагає своїй мамі розвішувати білізну на мотузці, і сказала подрузі:

— І я сьогодні мамі допомагала.

— І я теж,— відповіла Ліда.— Що ж ти робила?

— Тарілкі витирала, і ложки, і видёлки.

— А я черевики почистила.

— Мамині? — спитала Оля.

— Ні, свої.

— Хіба це допомога мамі? — засміялася Оля.—

Ти ж їх собі почистила.

— Ну то й що. Зате у мами сьогодні буде менше роботи,— сказала Ліда.

Так чи не так?

Олег Буцень

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Як Оля допомагала мамі?
- А як допомогла мамі Ліда?
- Чи можна Ліду назвати помічницею? Чому?

7. Прочитай і запиши прислів'я. Запам'ятай.

Маленька праця краща за велике безділля.

Праця чоловіка годує, а лінь марнує.

1. Прочитай.

Спитай у тата і у мами,
Які професії у них.
Професій різних є чимало,
Сповна їх вистачить на всіх!

Анатолій Костецький

Дай відповіді.

- Які професії у твоїх тата і мами?
- А ким хочеш бути ти?
- Які ще професії ти знаєш?

2. Запам'ятай і розрізняй.

*кравчиня,
кравець*

швачка

швець

*малярка,
маляр*

*маляр,
художник*

*мўляр,
каменяр*

3. Прочитай і запиши назви професій.

Лікар, учитель, коваль, агроном, інженер,
слюсар, чабан, лісник, космонавт.

Підкресли слова, які ти не розумієш. Розпитай дорослих
про ці професії.

4. Прочитай.

МОЯ МАМА ПАХНЕ ХЛІБОМ...

Одного дня в дитячий садок привели двох новачків — п'ятирічних хлопчиків Толю й Колю. Їх привели мами.

Хлопчики познайомились. Толя запитує Колю:

— Де працює твоя мама?

— А хіба ти не знаєш? — здивувався Коля.— Вона ж так пахне ліками. Моя мама — лікар. Захворіє людина — мама вилікує. Без лікаря люди не могли б жити. А твоя мама де працює?

— А хіба ти не знаєш? — здивувався Толя.— Вона ж так пахне хлібом. Моя мама — пекар. Вона годує людей. Без хліба не міг би ніхто жити.

— І лікар? — запитав здивовано Коля.

— І лікар не міг би,— з гордістю сказав Толя.

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Про що запитав Толя Колю?
- Ким працює мама Колі?
- Ким працює мама Толі?
- На твою думку, яка з професій є найголовнішою?

5. Доповни речення. Запиши.

У лікарні працює (хто?)

Шие взуття (хто?)

Навчає дітей у школі (хто?)

Жене отару овець (хто?)

Малює картини (хто?)

1. Прочитай. Навчись читати швидко.

ШИЛО

Шило шубку Шурі шило,
Шовком, шерстю шви обшило.
Вийшла шубка прехороша
Нашій Шурі на порошу.

Володимир Ладигець

НОЖИЧОК

Ножичку, ножичку,
Виріж нам ложечку.
Ріж, ніж, ріж хутчіш,
Бо збіжить наш куліш!

Володимир Ладигець

Про які інструменти розповідається у віршах?
Які ще інструменти ти знаєш?

2. Запам'ятай.

вікрутка

щипці

3. Доповни речення. Запиши.

У мене вдома є такі інструменти: ножиці,
пилка, , , ,

4. Прочитай. Доповни речення.

Дідусь забиває цвяхи (*чим?*)

Мама ріже тканину (*чим?*)

Сестра шиє (*чим?*)

Брат закручує гвинт (*чим?*)

5. Гра «Що зайве?».

Назви предмети, зображені на малюнках. У кожному ряду знайди зайвий.

Продовж гру.

6. Прочитай загадки. Відгадай. Відгадки запиши.

Я блискуча, гостренька,
Маю вічко маленьке.
За собою несучу
Довгу-довгу косу.

Грицько Бойко

Має зуби залізні,
Гризе дерева різні.
Гризе, ріже з усіх сил,
Аж з-під неї сипле пил.

Марійка Підгірянка

У легкого держака
Голова така важка.

Грицько Бойко

Два кільця, два кінця,
А посередині цвях.

1. Прочитай. Вивчи напам'ять.

НАПЕРСТОК

Голка вишила два кола,
Голка пальчик наколола.
Тут наперсток як прибіг
Та на бідний пальчик — плиг!
Каже голці: «Шити — ший,
А колотися не смій!».

Інна Кульська

Подумай і скажи, людям яких професій потрібні наперсток і голка.

2. Розглянь малюнок. Хто на ньому зображений?
Прочитай, розіграй.

— Доброго дня, Маріє Петрівно!

— Здрастуй, Наталочко!

— Я вже прочитала книжку
«Котигорошко». Вона мені сподобалась.

— Я дуже рада. Яку книжку
ти б хотіла ще прочитати?

— Я люблю читати казки.

— А ти вже читала казку
«Івасик-Телесик»?

— Ні.

— Тоді візьми цю книжку.

— Дякую, Маріє Петрівно. До побачення!

— На все добре, Наталочко!

3. Порівняй. Запам'ятай.

бібліотéкар (укр.) — библиотекарь (рос.)

4. Прочитай. Випиши слова, які означають назви професій.

УСІ ДЛЯ ВСІХ

Муляр житла мурує,
А кравець мусить шити...
Але що б то пошив він,
Як не мав би де жити?..
Пекар чоботи носить —
Швець пошив їх дбайливо...
А шевцеві без хліба
Ну ніяк неможливо!..

Юліан Тувім

5. Доповни речення за зразком.
Зразок: Муляр (що робить?) будує, а маляр малює.
Пекар (що робить?) ..., а швець
Кравець (що робить?) ..., а чабан
Учитель (що робить?) ..., а лікар
Бібліотекар (що робить?) ..., а продавець

6. Гра «Чого не стало?».

7. Прочитай. Спиши, вставляючи пропущені букви.

Ш...ло, н..ж, в..крутка, нож..ц.., щ..пц..,
п...лка — це інструменти.

1. Прочитай.

БРАТ

Бабуся відвезла Віриного брата в інше село. День минає, другий, третій. Ніхто не бігає, не галасує, не плаче.

Зробила Віра уроки, з лялькою грається. Тихо, ніхто не заважає, але чомусь сумно.

— Сумуєш без брата? — питає тато.

— Ні,— відповідає Віра,— надокучливий він. Завжди заважає. А коли він приїде?

— Через чотири дні.

— Ой, як скоро! Подовше б він не приїжджав. Без нього добре, тихо.

Підійшла Віра до календаря, стала лічити дні. Сьогодні вівторок, завтра середа, післязавтра четвер, потім п'ятниця. Отже, в суботу брат приїде. Подумала про це, і так захотілося, щоб швидше настала субота.

За П. Наговіциним

Дай відповідь.

- Які дні тижня згадуються в оповіданні?

2. Прочитай. Доповни. Запиши.

Понеділок, ..., середа, ..., п'ятниця, ..., неділя — це дні тижня.

3. Порівняй. Запам'ятай.

четвѐр	—	четверг
п'ятниця	—	пятница
субо́та	—	суббота
неді́ля	—	воскресенье
ті́ждень	—	неделя

4. Гра «Сьогодні, завтра, післязавтра...».
Доповни речення.

Сьогодні п'ятниця, а завтра буде

Учора був понеділок, а сьогодні

Сьогодні четвер, а позавчора був

Післязавтра буде середа, а сьогодні

Продовж гру.

5. Розглянь малюнки. Які пори року на них зображені?

Пригадай назви місяців. Прочитай.

грудень

березень

червень

вересень

січень

квітень

липень

жовтень

лютий

травень

серпень

листопад

Запиши назви осінніх місяців.

6. Прочитай. Знайди помилки. Запиши правильно.

Березень, серпень, травень — це весняні місяці.

Червень, липень, січень — це літні місяці.

Грудень, жовтень, лютий — це зимові місяці.

1. Прочитай. Відгадай.

Спорожніли поля, мокне земля.
Дощ поливає. Коли це буває?

2. Розглянь малюнок. Доповни речення.

Осінь (*яка?*) — золота, щедра, багата,
Небо (*яке?*) — похмуре, темне, осіннє,
Хмари (*які?*) — чорні, важкі, великі,
Вітер (*який?*) — різкий, сильний, холодний,
Дощ (*який?*) — холодний, сильний, рясний,
Дерева (*які?*) — різнокольорові, красиві, сумні,
Трава (*яка?*) — пожовкла, похилена, суха,
Осінь (*що зробила?*) — прийшла, завітала,
розфарбувала, одягла,
Листя (*що робить?*) — опадає, жовтіє,
Вітер (*що робить?*) — дме, зриває листя,
Птахи (*що роблять?*) — збираються у зграї,

3. Розкажи про осінь. Почни так.

ОСІНЬ

Прийшла золота осінь. Розфарбувала дерева в різні кольори. Синє небо стало похмурим, сумним. Подув холодний

4. Прочитай.

ОСІНЬ

Висне небо синє,
Синє, та не те;
Світить, та не гріє
Сонце золоте...
Темная діброва
Стихла і мовчить;
Листя пожовтіле
З дерева летить.
Здалека під небом,
В вирій летячи,
Голосно курличуть
Журавлів ключі.

Яків Щоголів

Доповни речення за змістом вірша. Запиши.

Небо (*що робить?*) висне.

Сонце (*що робить?*)

Діброва (*що зробила?*) ..., (*що робить?*)

Листя (*що робить?*)

5. Прочитай і запиши народні прикмети. Як ти їх розумієш?

Вересень іде — сім погод веде.

Жовтень ходить по краю, виганяє птахів із гаю.

Листопад зимі ворота відчиняє.

6. Прочитай. Спиши.

Чудовий ліс у вересні! Розфарбувала його
осінь різними кольорами.

Уяви осінній ліс. Намалюй.

1. Прочитай.

ВЕРЕСЕНЬ

Звозить Вересень в комори
Кавуни і помідори,
Спілих яблук, груш і слив
Цілі гори натрусив.
І вантажить гарбузи
На машини і вози...

Микола Сингаївський

2. Дай відповіді.

- Що звозить Вересень у комори?
- Які городні рослини? Які фрукти?

Запиши у два стовпчики назви городніх рослин і фруктів.

Городні рослини

Фрукти

...

...

Пригадай, які ще городні рослини і фрукти ти знаєш.

Розглянь малюнки, доповни стовпчики слів.

кабачок

пéрсик

квасо́ля

пéрець

абрикóс

черéшня

хрін

цибу́ля

лимо́н

вішня

часні́к

апелсьи́н

буря́к

анана́с

3. Доповни речення.

На городі ростуть , , .

Мама варила борщ із буряків,

Бабуся поклала в кошик ,

Журавель частував лисичку буряками,

4. Прочитай.

Я ВИРОЩУ ВНУЧКУ, ДІДУСЮ

У садку росте стара вишня. Маленький хлопчик Олесь побачив недалеко від неї маленьку вишеньку та й питає дідуся:

— Дідусю, де взялася ця маленька вишенька?

— З кісточки виросла,— відповів дідусь.

— То це донька старої вишні?

— Так, донька.

— А внучка у старої вишні буде?

— Буде, Олесю,— відповів дідусь,— якщо ти викохаєш оцю маленьку вишеньку, діждешся з неї ягідок, посадиш кісточку — то з кісточки її виросте внучка старої вишні.

Олесь задумався.

— Я вирощу внучку старої вишні,— сказав Олесь.

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Про що запитав Олесь дідуся?
- Що відповів дідусь?
- Що вирішив зробити Олесь?

Перекажи. Розіграй.

5. Прочитай. Запиши назви фруктів і овочів за алфавітом.
Вишня, персик, абрикос, яблуко — це фрукти.
Цибуля, буряк, редиска, кабачок — це овочі.

1. Прочитай.

ОЛІВЦІ

Є дверцята у пеналі
Дивовижні, небувалі:
Як відчиняться вони,
То з самої глибини
Вибігають молодці —
Кольорові олівці.
Починають пустувати,
На папері малювати:
Синій — жабку,
Жовтий — курку,
А зелений — кицьку Мурку,
А червоний — слоненя,
А коричневий — коня...

Тамара Коломієць

Дай відповіді.

- Що переплутали олівці, коли пустували?
- Якого кольору жабка? кицька? слоненя?

Випиши з вірша назви всіх згаданих кольорів.

2. Прочитай. Відгадай.

Сам червоний, а чуб зелений.

3. Гра «Упізнай мене за описом».

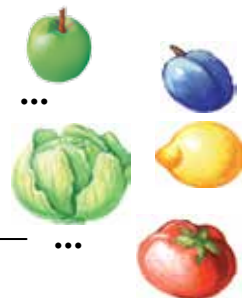
Кругле, зелене, смачне (що?) — ...

Жовтий, кислий, овальний (що?) — ...

Зелена, кругла, хрумка (що?) — ...

Синя, овальна, солодка (що?) — ...

Круглий, червоний, смачний (що?) — ...

Продовж гру.

4. Доповни речення за зразком. Запиши.
 Зразок: Помідор червоний, а огірок зелений.
 Лимон жовтий, а слива (яка?)
 Картопля коричнева, а капуста (яка?)
 Часник білий, а буряк (який?)
 Абрикос оранжевий, а яблуко (яке?)

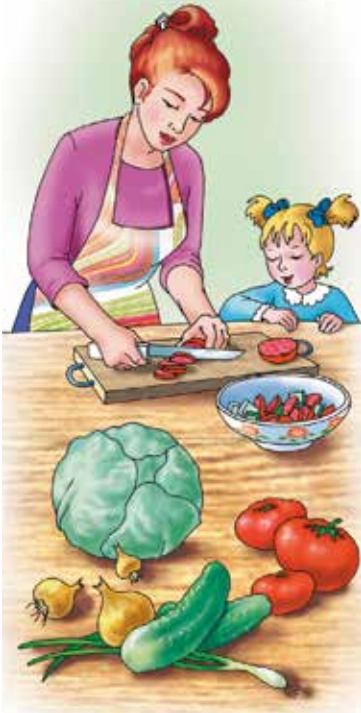
5. Прочитай. Працюй за зразком.

яблуко — яблука
 груша — груші
 слива — ...
 лимон — ...
 персик — ...

помідор — помідори
 буряк — ...
 кавун — ...
 диня — ...
 огірок — ...

6. Розглянь малюнок. Прочитай. Розіграй.

- Мамо, що ти робиш?
 — Я готую салат, Оленко.
 — Можна я тобі допоможу?
 — Будь ласка, доню.
 — Мамо, які овочі ми поріжемо в салат?
 — Капусту, помідори, огірки, цибулю, кріп, петрушку.
 — Смачний у нас буде салат!

7. Напиши, які фрукти ти любиш.

Пиши так:

Я люблю яблука,

Напиши, які овочі ти любиш.

Пиши так:

Я люблю помідори,

1. Розглянь малюнок. Розкажи, що роблять люди в полі восени.

2. Запам'ятай.

жа́ти	—	жать
полю́ти	—	полоть
ора́ти	—	пахать
косі́ти	—	косить
сі́яти	—	сеять
ванта́жити	—	грузить
збира́ти	—	собирать

3. Спиши слова, подані українською мовою. Підкресли букву и.

4. Прочитай. Вивчи напам'ять. Розіграй.

Запитав у Поля Вітер:
— Ти ласкаве, не сердите,
ти багате, ти і дуже,
з ким ти щиро здавна дружиш?

І сказало Вітру Поле:
— Хто оре мене і поле,
засіва зерном дорідним —
той близький мені і рідний.

Аркадій Музичук

Дай відповіді.

- Про що запитав Вітер у Поля?
- З ким дружить Поле?

5. Прочитай. Вибери потрібне слово з дужок. Запиши речення.

Восени селяни (*збирати, збирають*) урожай.

Комбайн (*косити, косить*) кукурудзу.

Школярі (*вантажити, вантажать*) на машину картоплю.

6. Гра «Що робили — не скажу, краще, друзі, покажу!». Покажи дії, зображені на малюнках. Продовж гру.

7. Прочитай і запиши прислів'я. Запам'ятай.

Хто хоче збирати, мусить добре засівати.

Коли почав орати, то в сопілочку кинь грати.

Словничок: сопілочка — дудочка.

1. Прочитай.

— Ти, журавлику, літаєш
Кожен день із краю в край.
Може, любий друже, знаєш,
Який буде урожай?
— Потрудились добре люди —
Урожай багатий буде!

Ігор Січовик

2. Що збирають у полі? Розглянь малюнки. Прочитай.

жіто

пшеніця

гречка

овіс

соняшник

прісо

кукурудза

льон

Доповни речення. Запиши.

Люди збирають у полі

3. Запам'ятай.

жіто — рожь
соняшник — подсолнух
борошно — мука

4. Прочитай.

БЕЗ ТРУДА НЕМА ПЛОДА (Українська народна казка)

Якось один чоловік почастивав вовка хлібом:

— Ну й смачний! — похвалив вовк. Далі й питає:

— А де ти його взяв?

— Та де взяв? Землю виорав...

— І все?

— Ні, потім посіяв жито...

— І вже маєш хліб?

— Та ні,— каже чоловік.— Почекав, поки жито зійшло, виросло, поспіло. Потім я його вижав, змолотив, намолов борошна, змісив тісто й аж тоді напик буханців.

— Що смачний хліб, то смачний! — сказав вовк.— Та скільки ж коло нього походити треба!

— Твоя правда,— сказав чоловік.— Клопоту багато. Але без труда нема плода.

Дай відповіді.

- Про кого розповідається в казці?
- Що робив чоловік, щоб скуштувати хліба?
- Як ти розумієш назву казки?

5. Запиши назву казки. Запам'ятай це прислів'я.

6. Гра «Продовж ряд». Прочитай. Продовж гру.

Жито — овес — соняшник — картопля...

7. Прочитай. Спиши.

Із соняшника, льону, кукурудзи роблять олію.

Із жита, пшениці, вівса виробляють борошно.

1. Прочитай.

ДІДУСЬ

В дідуся є добре діло:
Сад розводить на горбку.
Квітнуть вишні біло-біло
У дідусевім садку...

Юрій Гойда

2. Розглянь малюнок.

Прочитай. Знайди на малюнку. Розкажи, що росте в садку.

Дерева

горіх
вишня
яблуня
слива

Кущі

калина
малина
аґрус
шипшина

Квіти

жоржина
айстра
чорнобривці
троянда

3. Пригадай. Називай правильно.

аґрус	—	крыжовник
шипшина	—	шиповник
жоржина	—	георгин
троянда	—	роза

4. Доповни речення. Запиши.

У саду ростуть

5. Гра «Варимо варення і смачний компот».
Прочитай. Доповни.

<i>Із чого?</i>	<i>Яке варення?</i>	<i>Який компот?</i>
з вишень	вишне́ве	вишне́вий
зі слив
з агрусу	а́гросове	...
з малини
з яблук	...	я́блучний
із груш	груше́ве	...

6. Прочитай.

Земля України красива і щедра. Ростуть на ній жито й пшениця, цвітуть квіти, зріють овочі та фрукти. Кожна рослина гарна по-своєму. Та особливо люблять у народі калину.

Садять калину біля хати, щоб навесні білим цвітом милувала, а взимку ягодами від застуди лікувала.

Дай відповіді.

- Що росте на українській землі?
- Яку рослину особливо люблять у народі? Чому?

7. Доповни речення. Запиши. Будь уважним!

Восени цвітуть айстри,

Слова для довідок: проліски, жоржини, тюльпани, хризантеми, конвалії, чорнобривці.

1. Прочитай. Відгадай.

Дерев'яна рука,
Залізна нога
Землю рие, відкидає,
Весь город перекопає.

Кланяється, кланяється,
а додому прийде — розляжеться.

Пливе щука-верещука,
де гляне — трава в'яне.

Які ще знаряддя праці ти знаєш?

2. Розглянь малюнки. Назви знаряддя праці.

серп

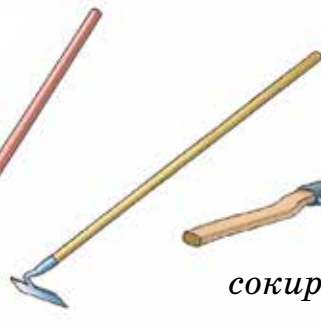
коса

граблі

вила

сапа

сокира

3. Запам'ятай.

грабл ^і	—	грабли
сап ^а	—	тjпка
в ^и ла	—	вилы
соки ^р а	—	топор

4. Спиши речення.

Граблі, сокира, сапа, вила, серп — це знаряддя праці.

5. Гра «Що чим роблять?».
Допоможи дітям дібрати пари слів.

сокирою

Що роблять?

косять

косою

рубають

сапою

згрібають

лопатою

копають

граблями

полють

Продовж гру. Використовуй назви інструментів.

6. Розглянь малюнок. Прочитай. Розіграй.

— Куди ти збираєшся, Максиме?

— Іду працювати в саду.

— Що ти там будеш робити?

— Я буду обкопувати дерева.

— Можна я тобі допоможу?

— Звичайно, Галинко. А що ти хочеш робити?

— Я хочу згрібати листя.

— Добре. Тоді візьми граблі.

Попрацюй у парі. Придумай розмову Василька з мамою.
Використовуй такі слова:

на город, копати картоплю, полоти буряки.

7. Доповни речення. Запиши.

У Петрика лопата, а в Марійки .

Петрик (що робить?) ..., а Марійка (що робить?)

Слова для довідок: малює, збирає, копає, пише, поле.

1. Прочитай.**ЯК І ДОМОВИЛИСЬ**

Прийшла мама з поля і принесла дітям у торбі гостинця. Дмитрик зразу ж побіг до свого брата — Сашка. Побачивши його ще здалеку, закричав:

— Ура! Мама сьогодні на баштані була. Щось принесла нам із тобою. Ходімо швидше додому.

Сашко, як завжди, почав хитрувати.

— Давай так поділимо гостинець,— каже він.— Мені буде середина, а тобі решта.

Дмитрик задумався на хвилинку та й говорить:

— Добре. Хай буде по-твому, якщо так бажаєш.

Прийшли вони до хати. Дмитрик дістав із торби диню. І справді, то був не кавун, як сподівався Сашко, а велика жовта диня. Дмитрик, не поспішаючи, розрізав її, висипав на тарілку насіння і поставив перед Сашком:

— Ось тобі твоя середина. Бери їж. А я решту з'їм.

Микола Герасименко

Словничок: *баштан* — ділянка поля, на якій вирощують кавуни, дині.

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Де була мама? Який гостинець вона принесла?
- Про що домовилися хлопчики?
- Як Дмитрик поділив гостинець?

2. Гра «Збираю врожай».

Що зібрали в саду?

Що зібрали в полі?

3. Доповни речення. Запиши.

У саду зібрали

У полі зібрали

4. Гра «Так чи ні». Грай за зразком.

Аґрус — це кущ?

Так. Аґрус — це кущ.

Вишня росте в полі?

Ні. Вишня росте в саду.

Сапá — це квітка?

Дині ростуть на башта́ні?

Кабачки — це фрукти?

Пшениця росте в полі?

Жоржина — це дерево?

Сокирою малюють?

Продовж гру.

5. Прочитай. Зміни слова за зразком. Запиши.

Зразок: Огірок зелений — огірок (що робить?) зеленіє.

Помідор червоний — помідор (що робить?)

Диня жовта —

Льон синій —

Підкресли букви **е, є**.

6. Спиши речення. Підкресли слова, що означають знаряддя праці.

Колись хліб на полях косили косами або жали серпами.

Які ще знаряддя праці ти знаєш?

1. Прочитай.

ЛІСОВА ДИВИНА

Шусь, шусь попід соснами, попід березами — і вже півкошика товстеньких боровичків і у Тарасика, і в Славка. А від Тетянки гриби чомусь ховаються. Лише одного боровичка знайшла та кілька сироїжок.

— Знаєш що, збирай краще квіти. Принесеш мамі букет,— порадив Тарасик.

Квітів у лісі багато. Онде на галявинці золотавіють цмин, звіробій, ліловіє верес, у відолинку цвітуть дикі рожі, деревій. І ще різні квіти, назв яких Тетянка й не знає.

— А це що за дивина! — зупиняється вона навпроти незнайомої квітки.

Над кущем пухнастого листя немовби вежа височіє, усипана великими жовтими квітами.

— Угадала,— сміється Тарасик.— Ця квітка так і називається — дивина. А ще ведмежі вушка.

— Справді, ці листочки ніби ведмедячі вуха — такі волохаті.

— І заячий холодок у лісі росте, і зозулин льон, і вовчі ягоди,— розповідають Тетянці Тарасик і Славко́.

Набігалися по лісу, можна й перепочити ось на цій сонячній галявинці.

— О, дзвіночки! — вказав Тарасик на квіти, що голубіли неподалік.

Тетянка торкнулася однієї, другої квітки:

— А чому ж вони не дзвонять?

— Бо спочивають зараз. А дзвонять рано-вранці, пробуджують лісових мешканців. І зайці біжать капусту поливати, білки — по горіхи, дятел кузню відчиняє, мурашки свій дім ремонтують.

Тарасик так цікаво розповідав, що й Славко заслухався.

А Тетянка сказала:

— Букет мамі й так сподобається. А дзвіночків я не буду рвати. Нехай дзвонять.

Василь Чухліб

Словничок: відолинок — ложбина, вежа — башня.

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Де були діти?
- Що вони збирали?
- Які квіти побачила Тетянка в лісі?
- Про які лісові рослини розповідали хлопчики?
- Чому Тетянка не зірвала дзвіночки?

2. Розкажи, що тобі доводилося бачити в лісі.

3. Розглянь малюнки. Запам'ятай.

звіробій

ведмежі вушка

деревій

кропива

4. Спиши.

У лісі ростуть звіробій, ведмежі вушка, деревій, кропива. Це лікарські рослини.

5. Запам'ятай.

яліна	—	ель
берёза	—	берёза
осіка	—	осина
клен	—	клён
кропива	—	крапіва

6. Доповни речення за малюнками.

СОСНА

У лісі . Біля росте ялинка. Вона нижча за . Над літає сорока. А білка живе на .

Зверни увагу, як змінюється слово **сосна**. Запиши.

сосна
біля сосни
за сосну
над сосною
на сосні

7. Спиши.

Ліс — наше багатство. Бережи його!

1. Прочитай.

Я ХОДИВ СЬОГОДНІ В ЛІС

Я ходив сьогодні в ліс,
 Я грибів для вас приніс.
 Повний кошик із верхом,
 Ще й накритий лопухом.
 Є у ньому сироїжка,
 І опеньок-тонконіжка,
 І лисичка невеличка,
 І товстий боровичок,
 І засмаглий маслючок...
 А оце ось хто такий?
 Мухоморище старий!..
 Ти чого заліз сюди?
 Геть із кошика іди!

Тамара Коломієць

Дай відповіді.

- Як названо мухомор? Чому?

Випиши назви їстівних грибів.

2. Прочитай. Розіграй.

- Андрійку, де ти був учора?
- Я з татом і мамою ходив у ліс.
- Розкажи, що ти там бачив?
- У дуплі старого дуба я бачив білочку, а під сосною їжачка.
- Ой, як цікаво, Андрійку!
- А ще ми збирали гриби. Я знайшов маслючка, тато — лисичку, а мама — навіть боровичка.
- Гарна була прогулянка!

3. Розкажи своїм друзям про цікаву прогулянку в лісі.

4. Розглянь малюнки. Поясни, чому ці гриби так називають.

опеньки

підберезник

лисички

5. Прочитай. Відгадай. Відгадку запиши.

Росте собі у лісочку,
У лісочку в холодочку.
Капелюх на собі має,
Та ніколи не знімає.

Марійка Підгірянка

6. Назви слова. Запиши.

7. Гра «Я знаю».

Я знаю такі їстівні гриби: опеньки, ...

Я знаю такі дерева: липа, ...

Я знаю такі квіти: айстра, ...

Продовж гру.

8. Прочитай. Спиши.

Цікаво восени в лісі. Дерева стоять різноко-
льорові. На куцах шипшини червоніють ягідки.
Біля пеньків виглядають опеньки.

1. Прочитай.

БІЛОЧКА

— Де ти, білочко, живеш?
 Що ти, білочко, гризеш?
 — У зеленому ліску,
 У дуплі, у соснячку,
 Я гризу горішки,
 І гриби, і шишки.

Галина Демченко

Дай відповіді.

- Про що запитали білочку?
- Що вона відповіла?
- Які ще звірі живуть у лісі?

2. Прочитай. Згадайся, про кого розповідається.

Під кущем сховалося ... звірятко. У нього ... вуха, ... хвіст. Тулуб вкритий ... шерстю. Воно має ... зуби.

Доповни текст словами з довідки. Придумай назву. Запиши. Слова для довідок: сіреньке, довгі, короткий, м'якою, гострі.

3. Прочитай. Доповни.

Білочка (яка?) — маленька, руденька, прудка.

Лисичка (яка?) — руда,

Їжачок (який?) —

Вовк (який?) —

Ведмідь (який?) —

4. Запам'ятай.

барлі́г — берлога
у барло́зі — в берлоге
лі́гво — логово

5. Гра «Хто де живе?». Допоможи звірям знайти своє житло.

Прочитай. Доповни. Запиши два речення на вибір.

Ведмідь спить у

Білка мешкає в

Вовк має

Лисиця живе в

А заєць не має житла. Він ховається під

6. Навчись швидко читати скоромовку.

ЛИСКА

Осінь листу натрусила.
В нору лиска лист носила,
Натомила лиска хвіст,
Бо хвостом змітала лист.

Леонід Куліш-Зіньків

7. Прочитай. Розіграй казку в класі.

ДВІ БІЛКИ Й ЛИСИЦЯ
(Українська народна казка)

Дві білки знайшли в лісі горіх і завели через нього сварку:

— Мій горіх! — сказала перша білка.— Я його перша побачила.

— Ні, мій,— кричала друга.— Я перша його підняла.

Коли це біжить лисиця.

— Не сваріться,— сказала вона.— Я вас помирю.

Взяла вона горіха, розкусила і солодко так промовляє:

— Ця половинка шкаралупки тій із вас, що горіха побачила. Ця половинка тій, що підняла. А ядрце мені — за те, що я вас помирила.

Сказала так і, сміючись, побігла своєю дорогою.

Дай відповіді.

- Про кого розповідається в казці?
- Що знайшли білки?
- Чому вони сперечалися?
- Як лисичка помирила білок?

8. Запиши назви тварин за алфавітом.

Тигр, зубр, енот, їжак, куниця, олень, лось, рись, борсук, заєць.

1. Прочитай. Відгадай.

Що то є за гість:
 Ніжок має шість.
 Аж чотири крильця має,
 По квітках собі літає.
 Ні бджола, ні джмелик —
 Зоветься

Марійка Підгірянка

Яких ще комах ти знаєш?

2. Називай правильно.

ба́бка	—	стрекоза
ко́ник	—	кузнечик
ге́дзь	—	овод
со́нечко	—	божья коровка
мура́шка	—	муравей
метéлик	—	бабочка
кома́хи	—	насекомые

3. Доповни речення. Запиши.

Джміль, бабка, гедзь, ... — це комахи.

4. Гра «Що зайве?».

Скажи, що намальовано в кожному ряду. Знайди зайве.

Продовж гру.

5. Прочитай лічилку. Запиши з пам'яті.

Джміль, оса та бджілка.

От і вся лічилка!

Анатолій Камінчук

6. Прочитай.

ДВА МЕТЕЛИКИ

Над зеленим лугом літали два метелики. Один білий, а другий червоний. Зустрілися, сіли на зеленому листочку та й хваляться. Білий метелик говорить:

— Мої крильця найкрасивіші, бо я схожий на білу хмаринку.

А червоний метелик і собі хвалиться:

— Ні, мої крильця красивіші, бо я схожий на сонце.

Зайшло сонце, настала ніч. Обидва метелики посіріли.

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Про кого розповідається в казці?
- Якого кольору були метелики?
- Як вони вихвалялися?
- Чому метелики посіріли?

7. Гра «На що схожий?».

Розглянь малюнки. Дай відповіді за зразком.

Зразок: Метелик схожий на бант, квітку,

Продовж гру.

Бабка схожа на

Сонечко схоже на

8. Прочитай. Відгадай.

Смугасту спинку має, але не тигр.

Над квіткою кружляє, але не метелик.

Меду не носить, але його їсть.

Хто це?

Придумай свої загадки про комах.

9. Прочитай. Спиши.

Піднімає джміль фіранку.

Каже: «Доброго вам ранку!

Як вам, бджілко, ночувалось?

Чи дощу не почувалось?»

Ліна Костенко

Словничок: фіра́нка — занавеска.

Підкресли слова, що означають назви комах.

1. Прочитай.

В ТЕПЛІ КРАЇ

В теплі подались краї
 Гуси, чаплі, солов'ї,
 Журавель, зозуля, шпак,
 Трясогузка, стриж і грак,
 Жайворонок польовий,
 Вивільга, деркач прудкий,
 Конопляночка-співачка,
 Лебідь, ластівка і качка...

Іван Величко

2. Запиши, які птахи відлітають у теплі краї.
 У теплі краї відлітають

3. Запам'ятай.

ча́пля	—	цапля
зозу́ля	—	кукушка
шпак	—	скворец
грак	—	грач
ка́чка	—	утка
вiвiльга	—	иволга
лелéка	}	аист
чорногúз		
бúсол		
дерка́ч	—	коростель

4. Прочитай.

ГОРІХ

Інна загубила на подвір'ї волоський горіх. Горобці примітили згубу і зразу підлетіли. Однак шкаралупка на горіхові була для їхніх дзьобиків занадто твердою.

Ледачий голуб теж побачив горіха, але навіть не спробував вилушити його зёрня — голубові аби хтось вилущив, то він готовеньке склював би.

Так і лежати б горіхові хтозна-скільки. Аж тут шуг! — на подвір'я опустився грак. Діловито підступив до горіха, дзьобом — тук-тук! Мовляв, відчиняйся!

Шкаралупка не піддавалась.

Тоді грак ухопив горіха в дзьоб, злетів з ним вище сусіднього багатоповерхового будинку та й кинув його звідтіля на асфальтовану доріжку. Шкаралупка тільки хрусь — і розкололася. А грак уже й тут: видівбує зерня до дрібочки та позіркує, чи не загубив хто на подвір'ї ще чогось смачненького.

Євген Шморгун

Дай відповіді.

- Що загубила Інна на подвір'ї?
- Які птахи побачили горіх?
- Кому з них вдалося покуштувати зерня горіха?

Розкажи про винахідливість грака.

5. Прочитай. Спиши.

Я дуже люблю птахів. Тому добре вивчив їхні смаки. Снігурам подобаються ягоди горобіни, а синичкам — несолоне сало. Дятлу смакує насіння соняшника, а горобці охоче ласують хлібними крихтами.

Розкажи, які гостинці для птахів готуєш ти.

6. Прочитай. Спиши.

Дуже корисний птах зозуля. Вона знищує волохату гусінь, яку не їдять інші птахи. Зозуля рятує ліс від шкідників.

Розкажи в класі, що цікавого ти знаєш про птахів.

1. Прочитай.

БАТЬКІВЩИНА

Он повзе мурашка,
Ось хлюпоче річка.
Не зривай ромашку,
Не топчи травичку.
В зелені діброва,
В китицях ліщина.
Глянь, яка чудова
Наша Україна.
Журавлі над лугом
Крилять рівним клином.
Будь природі другом,
Будь природі сином.

Анатолій Камінчук

Спиши останнє речення вірша. Поясни, як ти його розумієш.

2. Прочитай. Зверни увагу, як змінюються слова.

гілка — на гілці	ріг — на розі
мишка — на мищі	поріг — на порозі
бджілка — на бджілці	барліг — у барлозі
муха — на мусі	
комаха — на комасі	
мураха — на мурасі	

Прочитай. Зміни слова.

на	квітка	на	черпаха
	вільха		нога
	дорога		білка

3. Прочитай. Зміни слова в дужках. Запиши.

Ведмідь спить у (*барліг*). Білка сидить на (*гілка*),
а метелик — на (*квітка*).

4. Прочитай.

СОРОМНО ПЕРЕД СОЛОВЕЙКОМ

Оля й Ліда, маленькі першокласниці, пішли до лісу. Після втомливого шляху вони сіли на траві відпочити й пообідати.

Витягли з сумки хліб, масло, яечка. Коли дівчата вже закінчили обідати, недалеко від них сів на дерево соловейко й заспівав.

Зачаровані прекрасною піснею, Оля й Ліда сиділи, боячись поворухнутись.

Соловейко перестав співати.

Оля зібрала недоїдки й шматки газети, кинула під кущ.

Ліда зібрала недоїдки в газету, загорнула й поклала в сумку.

— Навіщо ти зібрала сміття? — запитала Оля.— Це ж у лісі... Ніхто не бачить...

— Соромно перед соловейком,— тихо відповіла Ліда.

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Де були дівчатка? Що зачарувало їх у лісі?
- Що зробила Оля? А Ліда? Чому?

Розкажи, як ти поведишся в лісі.

5. Прочитай. Спиши.

Модрина — хвойне дерево. Його гілки вкриті хвоєю. Але, на відміну від сосни та ялини, модрина скидає голки на зиму.

Словничок: *модріна* — лиственница.

1. Прочитай.

БАТЬКІВЩИНА

На білому світі є різні країни,
Де ріки, ліси і лани...
Та тільки одна на землі Україна,
А ми — її доньки й сини.
Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,
І квіти усюди ростуть...
Та тільки одну Батьківщину
Ми маєм. Її Україною звуть.

Валентина Новомирова

Дай відповіді.

- Де ти народився?
- Як називається твоє місто (село)?

2. Прочитай. Спиши.

Наша Батьківщина — Україна.
Найбільше і найстаріше місто України — Київ.
Київ — столиця нашої держави.

3. Запам'ятай символи України.

*Це — тризуб, український
Державний Герб.*

Це — Прапор України.

Символом України також є Державний Гімн.

4. Послухай. Прочитай. Вивчи напам'ять Гімн України.
 Ще не вмерла України і слава, і воля,
 Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
 Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
 Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
 І покажем, що ми, браття, козацького роду.

*Сл. Павла Чубинського,
 муз. Михайла Вербицького*

5. Гра «Міста й ріки України».

Знайди на карті міста і ріки України. Запиши їх назви.

Міста України

Київ

...

Ріки України

Дніпро

...

Підкресли велику букву в назвах міст і річок.

Які ще міста й ріки України ти знаєш?

6. Прочитай. Спиши. Запам'ятай.

Нема без кореня рослини,
 а нас, людей, без Батьківщини.

1. Розглянь портрети. Прочитай. Запам'ятай ці славні імена.

БІЛЯ ПОРТРЕТА

Чий так щиро до нас
Усміхнувся портрет?
То Шевченко Тарас —
Наш великий поет...

Леонід Полтава

Хто Франко? Ми всі це знаєм!
Всі Франка ми величаєм —
Він великий наш поет.
Гляньте — тут його портрет...

Уляна Кравченко

Українкою вона себе називала,
Бо любов до України у душі
плекала.

Ольга Коваленко

Тарас, Іван і Леся — великі імена,
Лунає в Україні їх слава голосна —
І лине з України в широкий дальній світ
Їх дум і слів пророчих визвольний заповіт...

Роман Завадович

2. Прочитай. Спиши, підкресли слова, які пишуться з великої букви.

Тарас Григорович Шевченко, Іван Якович Франко,
Леся Українка — видатні українські письменники.

3. Послухай. Уяви. Навчись читати виразно.

Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явор молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

Тарас Шевченко

Аж ось в безмірному просторі,
Мов парус на далекім морі,
Маленька хмарка виринає
І звільна, стиха пропливає.

Іван Франко

Вже сонечко в море сіда;
У тихому морі темніє;
Прозора, глибока вода,
Немов оксамит, зеленіє.
На хвилях зелених тремтять
Червонії іскри блискучі
І ясним огнем миготять,
Мов блискавка з темної тучі.

Леся Українка

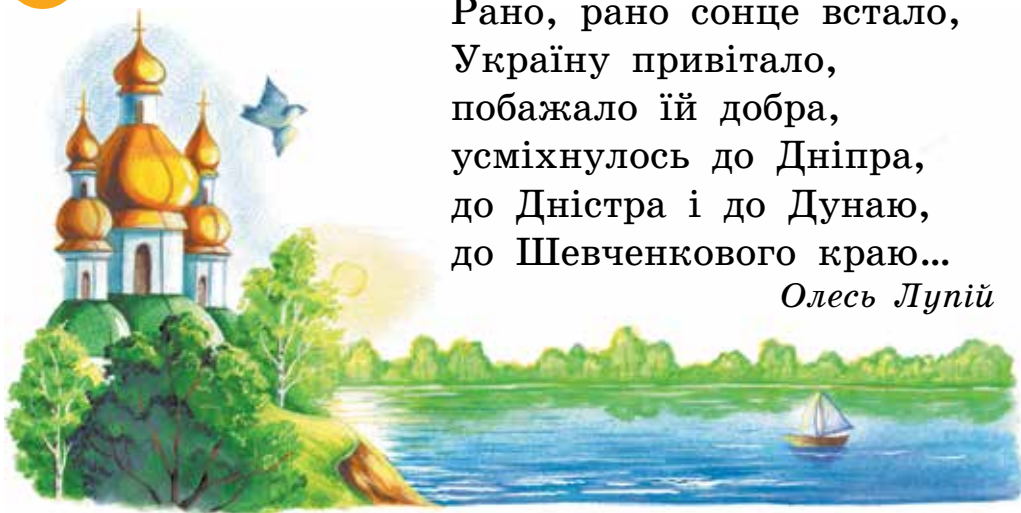
Словничок: оксаміт — бархат.

4. Вивчи напам'ять вірш, який тобі найбільше сподобався.

1. Прочитай.

Рано, рано сонце встало,
Україну привітало,
побажало їй добра,
усміхнулось до Дніпра,
до Дністра і до Дунаю,
до Шевченкового краю...

Олесь Лупій

Дай відповіді.

- Які ріки України згадуються у вірші?
- Які ще ріки ти знаєш?

2. Прочитай. Спиши.

Дніпро — найбільша ріка України. На його берегах розкинувся Київ. Дніпро впадає в Чорне море.

3. Гра «Що зайве?».

Десна, Дніпро, Прип'ять, Запоріжжя, Дунай, Ворскла — це ріки України.

Київ, Полтава, Дністер, Вінниця, Донецьк, Львів — це міста України.

4. Прочитай. Встав пропущені букви. Спиши.

Я знаю такі міста України: ..іїв, ..арків, ..олтава.

Я знаю такі ріки України: ..ніпро, ..унай, ..орскла.

Підкресли велику букву в назвах міст і річок.

5. Прочитай.

ДНІСТЕР (Легенда)

Колись у давнину тут, де Дністер тече, плюскотів собі маленький безіменний струмок, а вздовж нього подекуди люди жили. Були серед них мисливці, хлібороби. І вели вони свій незвичайний календар. Чи то сіяти треба було, чи свята якогось чекали, то, щоб не збитися з ліку, кожний день позначали на піску, що був на березі струмка, мітками. Що не день, то нова мітка.

Але одного разу струмок розлився водами і затопив береги. Коли вранці вода спала, виїшли люди на берег, а їхніх позначок нема.

— Хто дні стер? — бідкалися люди і самі ж відповідали:

— Та хто? Струмок дні стер.

З того часу і стали називати струмок, який дні стер,— Дністер.

Тепер це вже не струмок, а велика річка.

Дай відповіді.

- Про що розповідається в легенді?
- Хто жив на берегах безіменного струмка?
- Звідки пішла назва річки Дністер?

Довідайся у дорослих про походження назви твого міста, села, річки.

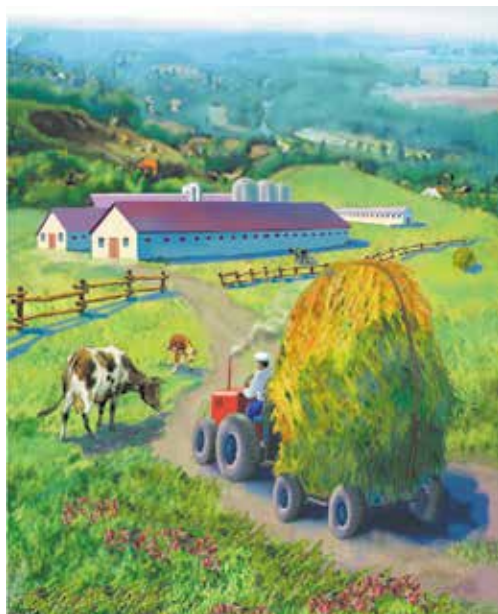
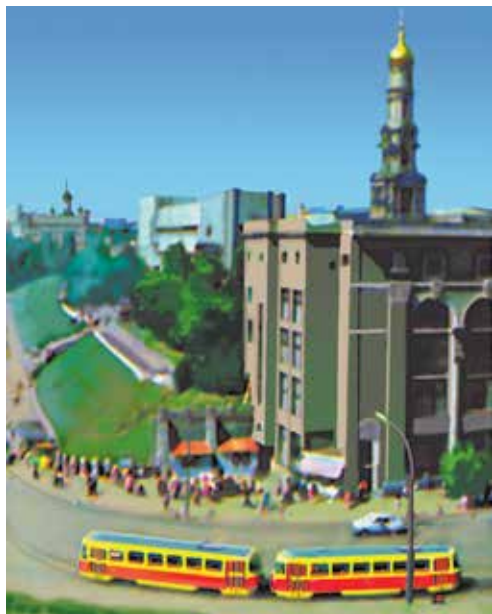

6. Прочитай. Спиши.

Львів — велике стародавнє місто. Його заснував Данило Галицький. І назвав ім'ям свого сина Лева.

1. Розглянь малюнки. Що на них зображено?

Прочитай слова.

У місті

У селі

парк

зоопарк

поле

цирк

площа

ферма

театр

клумба

клуб

музей

стадіон

теплиця

вокзал

кінотеатр

колодязь

завод

перукарня

баштан

фабрика

університет

ставок

вулиця

пам'ятник

пташнік

Склади розповіді «У місті», «У селі».

2. Прочитай. Вибери з дужок потрібне слово. Доповни речення. Запиши.

Я живу в (місті, селі). Моє (місто, село) називається У моєму (місті, селі) є

3. Прочитай.

ЯКЕ Ж ЦЕ СІНО — САМА СУХА ТРАВА

На літо Катруся і Юрчик поїхали до бабусі в село. У селі будиночки маленькі — хатами називаються.

І в бабусі хата. Навколо хати садок росте, а в саду — яблуні, груші, вишні...

Бабуся гукає:

— Катрусе, Юрчику, де ви? На леваду ходімо, матраци свіженьким сінцём набивати!

На леваді росли старі вёрби. На вербі сиділа сорока. Перескакувала з гілки на гілку, кричала:

— Скрикуку, скрикуку, скрикуку!

Трава на леваді була вже викошена, і бабуся посклала її в гарненькі зелені копійчки.

— Це сорока, це вёрби, це копички сухої трави, — клопотався Юрчик. — А от сіна й не видно. Бабусю,

бабусю! — закричав він.— А чого тут тільки сорока, верби та три копички сухої трави? А де ж сіно? Ми дивилися, дивилися з Катрусєю й не побачили...

А бабуся посміхнулася, похитала головою й сказала:

— Повиростали в місті, то й не знаєте, що до чого. Оця суха трава в копичках і називається сіном...

Розібрали копичку, понабивали матраци. Свіженьке сіно, м'якеньке, пахне. І так же гарно спати на ньому!

За Іваном Сенченком

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- До кого приїхали діти?
- Куди бабуся поклікала онуків?
- Що побачили діти на леваді?
- Про що Юрчик запитав бабуся?

4. Гра «Як називається село?».

Усі міста й села мають свою назву. Є назви, які утворилися від імен перших поселенців.

Іван — Іванівка

Данило — ...

Степан — ...

Кирило — ...

Петро — ...

Сергій — ...

Олександр — ...

Панас — ...

5. Прочитай. Спиши, підкреслюючи слова з буквою *ї*.

Яке гарне місто Київ! У ньому багато садів і парків. Вулиці широкі. Будинки високі.

Я люблю милуватися красою рідного міста. А ти був у столиці України?

1. Прочитай і дізнайся про події, які могли відбуватися в дитинстві твоїх бабусь і дідусів.

ЛЬОНЧИНА ЗУПИНКА

Вибіг Льонька за ворота — і не впізнав своєї вулиці.

За літо, поки був він у бабусі в селі, з'явилися високі залізобетонні стовпи, а на них — блискучі товсті проводи.

Під сусіднім будинком на високій драбині стоїть монтер і щось прикріплює до стіни.

— Що це буде? — питає Льонька.

— Тролейбус! — відказує монтер.

— Це такий великий автобус? — перепитує хлопець.

— Авжеж. А ти хіба не бачив тролейбуса?

— Бачив. Тільки на малюнках. Татко книжку мені таку купив.

— Ось чекай, не тільки побачиш, а ще й проїдешся, — промовив монтер.

За Миколою Стеценком

Дай відповідь.

- Які види транспорту згадуються в оповіданні?
2. Прочитай. Доповни. Запиши.

Автобус, трамвай, ... — це наземний транспорт.

... — це водний транспорт.

... — це підземний транспорт.

... — це повітряний транспорт.

Слова для довідок: літак, поїзд, пароплав, тролейбус, автобус, таксі, трамвай, метро.

3. Розглянь малюнки.

Склади розповідь «Школярі в тролейбусі». Використовуй такі слова: тролейбус, Наталочка, Петрик, бабуся, встали з місця, лагідно посміхнулась, подякувала, виховані діти, поважають дорослих.

4. Прочитай. Зверни увагу, як змінюються слова.

літак	трамвай	метро	таксі
з літака	з трамвая	з метро	з таксі
за літаком	за трамваем	за метро	за таксі
у літаку	у трамваї	у метро	у таксі

Які слова не змінюються?

Запам'ятай!

Слова *метро*, *таксі* в українській мові, як і в російській, не змінюються.

5. Доповни речення за малюнками. Запиши.

Я їздив у , , . А мені

так хочеться піднятися в небо у .

1. Прочитай.

МИ ІЗ СПОРТОМ ДРУЖИМО

Щоб зростати дужими,
 Ми із спортом дружимо.
 Будуть з нас і альпіністи,
 І завзяті футболісти,
 І жокеї, і плавці,
 Й фехтувальники, й гребці —
 Не прості собі спортсмени,
 А відомі рекордсмени.
 Ми із спортом дружимо,
 Виростаєм дужими.

Тамара Коломієць

Дай відповіді.

- Ким мріють стати діти, які дружать із спортом?
 - Який вид спорту тобі подобається найбільше? Чому?
2. Розглянь малюнки. Які види спорту на них зображені?

футбол

баскетбол

волейбол

3. Прочитай. Спиши.

Футбол, волейбол, баскетбол — це спортивні ігри з м'ячем.

4. Гра «Що потрібно спортсменові?».

шахіст

лижниця

футболіст

фехтувальниця

ковзаняр

тенісистка

штангіст

лижі

футбольний м'яч

шахи

тенісні ракетки

санчата

рапіра

штанга

гантелі

ковзани

5. Прочитай. Доповни. Запиши.

У ковзаняра ковзани, а у лижниці

У футболістки м'яч, а у шахіста

6. Прочитай.

НОВИЙ ВЕЛОСИПЕД

Левко приїхав на майданчик на новому велосипеді, що аж виблискував на сонці. Хлопчака відразу оточили діти.

— Дай проїхатися,— просять.

— Нікому не дам,— насупився Левко.— Я ще й сам не накатався...— І швидко закрутив ногами. А хлоп'ятам ще дужче кортить проїхати на новому велосипеді.

— Ну дай хоч попробувати,— не відстають вони. Левко ж і слухати не хоче — їздить сам.

Просили, просили хлоп'ята та й почали розходитися — хто в м'яча грати, решта — на гойдалку.

Згодом Левкові набридло самому кататися. Відтягнув він велосипед додому, а сам вибіг на майданчик. Став у коло в м'яча грати.

Та м'яч жодного разу до нього не потрапив. Образився Левко, відійшов до гойдалки.

— Зупиніть, і я сяду,— попросив він. А хлоп'ята ніби й не чують, ще дужче розгойдуються. Надув Левко губи, відійшов до дівчаток — вони в піску гралися. Але й ті не звернули на нього ніякої уваги. Тільки хтось сказав:

— Іди, катайся на своєму велосипеді...

За Миколою Стеценком

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Про що друзі просили Левка? Що він відповів?
- Чому м'яч жодного разу не потрапив до Левка?
- Що сказали діти Левкові?

Подумай, що б змінилося, якби Левко дав дітям покататися на велосипеді. Розкажи.

7. Прочитай. Спиши.

На стадіоні хлопці грали у футбол. Мишко забив м'яч у ворота. Гол!

Підкресли слово з апострофом.

1. Прочитай.

УСТАВАТИ РАНО ТРЕБА

Рано-вранці крізь віконце
зазирнуло в хату сонце.
Я збудив Марійку знову
на зарядку на ранкову...
Усміхнулось сонце з неба:
— Уставати рано треба!

Володимир Лучук

2. Розглянь малюнки. Що переплутав художник?

прокидається

іде до школи

умивається

снідає

робить зарядку

застеляє ліжко

3. Розкажи про свій режим дня. Використовуй такі слова.

Уранці	Удень	Увечері
прокидатися	повертатися додому	читати
робити зарядку	обідати	дивитися телевізор
умиватися	гуляти	вечеряти
снідати	робити уроки	чистити зуби
іти до школи	допомагати мамі	лягати спати

4. Прочитай. Доповни. Запиши.

Уранці я прокидаюсь, роблю зарядку

5. Прочитай.

ЗАРАЗ

Прокинулась Маринка в неділю, сяк-так одягнулась і давай бавитись ляльками. Мама каже їй:

— Ти, доню, спершу ліжко застели, вмийся, а тоді вже грайся.

А Маринка на те:

— Зараз, матусю,— і знову грається.

І скільки разів не повторювала їй мама, вона все своє: зараз та зараз.

«Напевно, не розуміє дочка цього слова»,— подумала мама. От і каже чоловікові:

— Може, сьогодні поїдемо в зоопарк? Погода чудова. Давно вже там не були.

Як почула те Маринка, так і закрутилась по кімнаті дзиґою.

— Ой, мамочко, як добре ти надумала! Давай швидше снідати й поїдемо.

— Зараз,— відказала спокійно мама і пішла до кухні.

Не сидиться Маринці в кімнаті, і вона на кухню подалась.

— Мамусю, ми скоро будемо снідати?

— Зараз, доню,— знову відповідає мама, а сама порається біля плитки.

Бігає Маринка з кімнати в кухню, то попросить маму плаття випрасувати, то бант зав'язати. А мама на те «зараз» та «зараз».

Прикро стало Маринці, розрюмсалась.

— Чого це ти плачеш? — питає в неї тато.

— Я маму стільки просила, а вона все відповідає, що зараз, і нічого мені не робить...

— А я чув, що «зараз» — це «потім».

— Хто ж тобі таке сказав? — дивується Маринка.

— А твоє незастелене ліжко, розкидані ляльки, неприбрані звечора фарби...

Подивилась навколо Маринка, витерла кулачками сльози і сказала:

— Я, татуню, зараз... зараз усе приберу.

І швиденько все прибрала.

Отак і зрозуміла Маринка те «зараз». А як зрозуміла, то й мама вже не барилась: подала снідати, і незабаром усі поїхали в зоопарк.

За Олегом Буценом

6. Прочитай. Спиши.

До школи починай збиратися звечора. Подивися розклад. Пригадай, які уроки чекають на тебе завтра. Збери наплічник.

1. Прочитай. Відгадай. Запиши відгадки.

Два браті́ через гору живуть, та
ніколи один одного не бачать.

Нюхає, часом чхає,
Сюди-туди зазирає.
На морозі замерзає,
Бо одежини не має.

Завжди в роті, а не проковтнеш.

2. Пригадай. Називай правильно.

облі́ччя	—	лицо
чоло́	—	лоб
о́ко (о́чі)	—	глаз (глаза)
щока́	—	щека
ві́ї	—	ресниці
доло́ня	—	ладонь

3. Гра «Називай, показуй».

Прочитай слова. Використовуй їх у грі.

шия
вухо
губа
нога
живіт
коліно
долоня
ніготь
палець
бровá
волосся
підборіддя

— Що це?

— Це лікоть.

Продовж гру.

4. Прочитай. Спиши.

Для чого потрібні вії?

Вії захищають око від пилу та мікробів.

5. Прочитай.

ДЕСЯТЬ РОБІТНИКІВ

Зайшов я колись до однієї жінки в хату — Одаркою звали жінку. Дивлюсь, а у неї в хаті так чисто, гарно так: діти вмиті, чистенько одягнені, обід зварений.

— Як ви встигаєте все поробити? — питаю я в Одарки.

А вона каже:

— Як же мені не встигнути! У мене служать аж десять робітників. Вони мене слухають: що скажу — зроблять, один одному допомагають!..

— Які ж то у вас робітники?

— А ось вони! — засміялась Одарка і поклала на стіл свої десять пальців.

Михайло Коцюбинський

Дай відповіді.

- Як звали жінку?
- Як було у неї в хаті?
- Які робітники були в Одарки?
- А твої пальці такі ж слухняні? Як вони тобі допомагають?

6. Розглянь малюнки. Розрізняй.

Коса — заплетене волосся. Коса — знаряддя праці.

Прочитай. Спиши.

Маринка заплітає косу.

Дідусь точить косу.

7. Прочитай. Встав пропущені букви. Спиши.

РАНОК

Сьома год..на ранку. Вас..ль встає і робить зарядку. Ч..стить зуби. М..лом миє рук.., ш..ю, вуха, обл..ччя. Після сніданку вирушає до школ.. .

1. Прочитай.

ГОЙДАЛОЧКА

Гойда, гойда, гойдалочки —
 Гойдались дві Наталочки.
 І мали дві хустиночки
 І дві нові кофтиночки,
 Шовкові дві спіднички,
 Два білі черевички,
 Червоні два сандалики,
 Два вишиті кептарики
 Із синього сукна.
 Лиш гойдалка-гойдалочка,
 До неба підкидалочка,
 Була на двох одна.

Тамара Коломієць

Словничок: кептарик — *тут*: жилетка.

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у вірші? Що мали дівчатка?

Запиши за зразком.

Зразок: дві хустиночки	два черевички
дві ...	два ...
дві ...	два ...

2. Запам'ятай.

фарту́х	—	фа́ртук
чо́боти	—	сапоги
панчо́хи	—	чулки
шка́рпе́тки	—	носки

3. Гра «Одяг чи взуття?».

Розглянь малюнки. Назви предмети одягу і взуття.

пальто

черевики

спідниця

туфлі

валянки

сукня
(плаття)

шкарпетки

чоботи

сандалі

панчохи

шуба

кожух

куртка

сорочка

Граї за зразком.

— Кептарик — це взуття?

— Ні. Кептарик — це одяг.

— Спідниця — це одяг?

— Так. Спідниця — це одяг.

4. Прочитай. Доповни. Запиши.

Сорочка, сукня, кожух, ... — це одяг.

Чоботи, черевики, ... — це взуття.

5. Прочитай.

ТЕПЛІ СЛОВА

Пестить мама свого синочка і ласкаво примовляє:

— Ти такий у мене гарненький, розумненький, добренький і... скупенький.

— А чого це я скупенький? — здивувався хлопчик.

— Бо не сказав своїй матері у відповідь жодного теплого привітного слова.

— Але ж, мамо, мені так було приємно тебе слухати, що я не встиг і слівця у відповідь вимовити. Та не ображайся: я знаю багато, багато теплих слів. Це і кофуж, і шуба, і светр, і шапка, і валянки, й рукавиці...

Іван Никитченко

Дай відповіді.

- Які слова назвав хлопчик? Що вони означають?
- Яких слів чекала від нього мама?
- Які теплі слова знаєш ти?

6. Розглянь малюнок. Склади розповідь «Чому Федько запізнився до школи».

Починай так.

Ранок. Федько прокинувся і почав збиратися до школи.

— Мамо, де моя сорочка? Де шкарпетки?..

7. Прочитай. Спиши.

Синьо зацвів у полі льон. Зберуть його люди. Будуть прясти нитки, ткати полотно. А з полотна пошиють гарні сорочки.

1. Прочитай.

УКРАЇНОЧКА ОЛЕНКА

До барвистого віночка —
Вишиваночка-сорочка,
Фартушок, і чобітки,
Й різноколірні стрічки...
Це Оленка-українка,
Як вона співає дзвінко!
Як сміються оченята!
І танцюють ноженята.

Наталка Поклад

Дай відповідь.

- У що вбралася Оленка?

2. Спиши.

Вишита сорочка, фартух, червоні чобітки, віночок — українське народне вбрання.

3. Гра «Що в мене?».

У мене на голові
У мене на ногах
У мене в руці

Слова для довідок:
капелюх, шапка, хустка,
кашкет.

4. Прочитай. Доповни. Запиши.

Капелюх, кашкет, ... — це головні убори.

Чоботи, сандалі, туфлі — це

Плаття, штани, спідниця — це

5. Прочитай.

РОЗМОВА ДОНІ З МАМОЮ

Вибиралась мати зі своєю маленькою донечкою до бабуні в гості. Посадила її перед дзеркалом і стала чепурити. Чесала коси, вплітала стрічки... Доня тішилась стрічками, а далі спитала:

— Мамо, якого вони кольору?

— Голубі, як твої очка,— сказала мама.

Сподобалось доні, що в неї оченята, як незабудки. Подумала й спитала:

— А які мої коси, мамо?

— Золотисті, доню, як пшеничне колосся.

Усміхнулась доня вдоволено.

— А губи, мамо?

— Червоні,— сказала мати.

— Червоні як що, мамо?

— Червоні, як ягідки малини. Але тепер, доню, я в тебе щось спитаю. Якого кольору земля?

— О, я це знаю, мамо. Земля чорна.

— Чорна як що, доню?

Глянула доня на свої рученята, засоромилась і відразу побігла до умивальника.

Текля Білецька

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- На що були схожі очі дівчинки? А коси? А губи? А руки?
- Чому засоромилася дівчинка?

6. Гра «На що схоже?».

Грай за зразком.

Зразок: Мої щоки, ніби рожеві яблучка.
 мов маківки.
 наче рум'яні булочки.

Продовж гру. Розкажи, на що схожі твої очі, губи, волосся...

7. Спиши.

Віночок — улюблена прикраса українських дівчат. Плести його — ціла наука. Наші прабабусі знали різні секрети: як і коли плести, як зберігати квіти у вінку. Тому український віночок завжди був чарівним.

1. Прочитай.

КУХАР

Щедрий кухар усіх нас
Пригощає пиріжками,
Він готує плов і квас,
Кашу й борщ із пампушками.

Катерина Пасічна

Дай відповіді.

- Які страви приготував кухар?
- Які страви готують у тебе вдома?
- Які найбільше любиш ти?

2. Розглянь малюнки. Запам'ятай назви українських страв.

борщ

вареники

галушкі

кутя

узвар

млинці

пампушкі

3. Називай правильно.

ю́шка — суп

узва́р — компот из сухофруктов

млинці́ — блины

4. Прочитай. Доповни. Запиши.
Зразок. Борщ (*який?*) смачний, гарячий, запашний.

Каша (*яка?*) Сало (*яке?*)

Галушки (*які?*)

Слова для довідок: рисовий, пухкий, солодкий, солоний, білий, гречаний, свіжий.

5. Прочитай.

ЧОМУ Ж МАМА ТАК ХВАЛИТЬ?

Пішла мама на роботу, а вдома лишилася шести-літня дівчинка Люда. Вона ще не ходила до школи.

Мама сказала Люді, щоб вона нікуди з двору не виходила, курей нагодувала та квіти полила.

Люда нагодувала курей і полила квіти. А потім думає: «Зварю борщ. Мама прийде з роботи втомлена. Хай відпочине».

Зварила Люда борщ, стала куштувати. Борщ несмачний.

Думає Люда: «Ото буде мама сёрдитись, що несмачного борщу наварила».

Прийшла мама з роботи. Здивувалась, що Люда зварила їжу. Насипала борщу, їсть і хвалить:

— Ой, смачний же ти борщ зварила, дочко!

Люді ніяково слухати ці слова. Адже вона куштувала борщ — він несмачний. Думає Люда: «Чому ж мама так хвалить?»

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Що доручила Люді мама? Що ще зробила дівчинка?
- Чи сподобався борщ Люді? А мамі? Чому?

Розкажи, які страви вмєш готувати ти.

6. Вивчи скоромовку. Запиши з пам'яті.

Перчів, перчів —
поки не переперчів.

1. Прочитай. Знайди відгадку в тексті. Спиши.

Хвалить його кожен,
Любить його кожен.
І дня ми прожити
Без нього не можем.

Павло Глазовий

2. Розглянь малюнок. Прочитай. Розіграй.

— Що ти їси, Оленко?
— Хліб.
— Самій хліб? А хіба він
смачний?
— Дуже смачний!
— То дай і мені шма-
точок.
— Будь ласка.
— І що в ньому смачного?
Він уже черствій. Не хочу
його їсти! Мабуть викину.
— Не кїдай хліб! Він свя-
тий! Не хочеш їсти — краще
віддай птахам.

Дай відповіді.

- Як треба ставитися до хліба?
- Чому говорять, що хліб святий?

3. Прочитай і запиши прислів'я. Запам'ятай.

Хліб — усьому голова.

Без солі, без хліба немає обїду.

Калач швидко приїється, а хліб — ніколи.

4. Прочитай.

ХЛІБ

Принесли хліб. На столі поклали. Пахучий, теплий ще. Із скорінкою золотавою. Це від вогню позолота в нього.

Та не тільки від вогню. Золоте зерно на борошно мололи. А зерно в золотому колоску на стеблині золоченій гойдалося, срібною росою вмивалося. Золоте проміння сонячне в себе увібрало. Від сонця позолота в хліба. Та чи тільки від нього?

Золоті роботящі руки зерно в ріллю посіяли. Урожай доглянули й зібрали. Роботящі руки зерно змололи, тісто замісили, хліб спекли. Роботящі руки в дім його принесли, на вишивану скатертину поклали.

І лежить на столі хліб, пахучий, руками роботящими подарований. Лежить ясний, як сонечко, і ніби промовляє: любіть мене, шануйте, їжте та здоровими будьте.

Тамара Коломієць

Дай відповіді.

- Від чого в хліба позолота?
- Як ти розумієш вислови: *золоте зерно, золоте проміння, золоті руки?*

5. Прочитай. Спиши.

Любіть хліб, шануйте, їжте та здоровими будьте.

6. Прочитай. Доповни. Запиши.

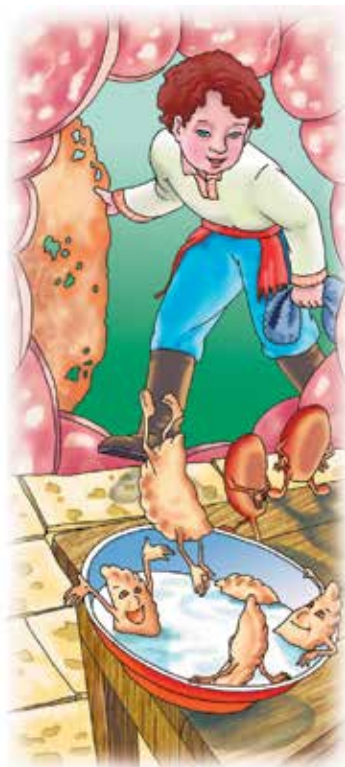
Із борошна випікають хліб,

Слова для довідок: каша, пироги, узвар, калачі, булочки, юшка, печиво.

1. Прочитай.

ДИВНА ХАТКА

Іду я та й іду,
Аж стоїть хатка на льоду:
Стріха цибу́льова,
Млинцем зачинена,
Ковбасою защеплена,
Маслом запечатана...
Увійшов я в хатку,
Скинув сиву шапку,—
Аж там таке, матінко, яке!
Ячня шкварчить,
Тоненько пищить,
А пироги вбоки,
Вареники вскоки,
По столу гасають,
Гопки витинають!
У миску влітають,
В сметані потопають!

Олена Пчілка

Дай відповіді.

- Чому хатку названо дивною?
- Чим вона була зачинена? Чим защеплена? Чим запечатана?
- Що відбувалося в хатці?

2. Пригадай. Називай правильно.

тістечко — пирожное
цукор — сахар
цукерка — конфета

3. Прочитай. Доповни. Запиши.

Я їв (їла) бутерброд (із чим?)

Я пив (пила) чай (із чим?)

Слова для довідок: цукерка, лимон, масло, варення, сир, ковбаса, тістечко, печиво, цукор.

4. Прочитай.

СЛАВКОВІ ВАРЕНИКИ

Мама ліпила вареники з вишнями. Діти теж стали ліпити. Оксана сім вареників зліпила і в окріп вкинула. Петрик — п'ять, а Славко — три. Зварилися вареники. Мама їх сметаною полила, цукром посипала.

— Їжте, мої любі, на здоров'я.

Сіли діти за стіл, вареники уминають.

Раптом Славко як зарепетує:

— У-у-у... Мені вареник порожній попався!

Дивляться всі — і справді вареник без вишень.

— Ой! І мені порожній! — сказала Оксанка.

— І в мене! — додав Петрик.

Що за дивина!

— Я в кожний вареник вишні клав,— сказав Петрик.

— І я,— озвалася Оксанка.

Тільки Славко мовчить: почервонів, нахнюпився. І тут усі зрозуміли, чому три вареники були без начинки.

Тетяна Волгіна

Дай відповіді.

- Що робила мама? Хто їй допомагав?
- Хто зробив вареники без начинки?
- Як ти гадаєш, чому він так зробив?

5. Прочитай. Вивчи напам'ять. Покажи дії рухами.

КАЛАЧІ (Пісня-гра)

Я печу, печу, печу
Діткам всім по калачу,
Зверху маком потрушу,
В піч гарячу посаджу.
Випікайтесь, калачі,
У натопленій печі!
Буду Васю, буду Нату
Калачами частувати!

Галина Демченко

6. Спиши пісню-гру «Калачі». Підкресли слова з буквою **ч**. Потренуйся у правильному вимовлянні цих слів.

1. Прочитай.

ТАНЯ-ПОМІЧНИЦЯ

Вранці мама борщ варила,
Таня моркву принесла.
Мама вдень спідничку шила,
Таня хату замела.
Ой, смачний удався борщик,
Ще й оладочки пухкі!
На спідничці — синій дощик,
Крапельночки легкі.
Мама в кухні посуд мила,
Таня витерла стола.
Швидко мама все зробила,
Бо їй Таня допомгла.

Галина Биченюк

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у вірші?
- Що робила мама?
- Що робила Таня?
- Чому мама швидко впоралася з роботою?

2. Називай правильно.

білізна	—	бельє
гудзик	—	пуговица
комірєць	—	воротник
краватка	—	галстук
праска	—	утюг
прасувати	—	гладить
прати	—	стирать

3. Доповни речення за малюнками. Запиши.

Вони прасують одяг.

Я прасую

Ти прасуєш

Мама прасує

4. Прочитай.

КУДИ РОБОТА ХОВАЄТЬСЯ

Дівчинка вирішила після вечіри помити посуд.

— Мамо,— сказала вона,— тепер я завжди допомагатиму тобі. І ніколи, ніколи не стомлюся.

— Гарзд. Якщо так, донечко, тоді завтра перед моїм поверненням додому зроби щось у хаті. Що саме — побачиш сама.

— Добре, мамо, я все зроблю, тобі нічого не залишиться!

На другий день мати пішла на роботу. А дівчинка побігла до підружок. І раптом згадала про свою обіцянку все поробити вдома.

Стала у дворі і дивиться на всі боки. За що б їй узятися? Але чомусь ніякої роботи не бачила. Якби їй кинувся у вічі віник, вона б підмела у дворі. Попався б совок — прибрала б сміття, ганчірка — помила б підлогу.

Раптом вона побачила на веранді ляльку. Дівчинка взяла її і почала гратися.

Настав вечір. Уся сім'я зібралася в хаті.

Після вечері мама спитала:

— Ну, що ти сьогодні, донечко, встигла зробити в хаті?

— Я шукала роботу і не знайшла її,— відповіла дівчинка.— Коли ти йшла з дому, заховала всі роботи.

— Тобі треба навчитися самій знаходити роботу.

Наступного дня дівчинка знайшла собі роботу: підмела у дворі, викинула сміття, помила підлогу. Отак вона навчилася допомагати мамі.

За Ш. Сагдуллою

Дай відповіді.

- Що пообіцяла дівчинка мамі?
- Чому вона не змогла знайти собі роботу?
- Як наступного дня дівчинка допомогла мамі?

Розкажи, як ти допомагаєш удома.

5. Прочитай. Встав пропущені слова. Запиши.

МИ ВИШИВАЄМО

Я (*що роблю?*) ... хустку.

Ти (*що робиш?*) ... сорочку.

Ніна (*що робить?*) ... скатертину.

1. Прочитай. Повтори.

ІШОВ ІНДИК
Ішов індик з індичкою,
Ішов понад водичкою.
А за ними — індичатка.
Пасли їх малі дівчатка.
Починаймо все спочатку:
Ішов індик з індичкою...

Варвара Гринько

Дай відповіді.

- Хто йшов понад водичкою?
- Яких ще свійських птахів ти знаєш?

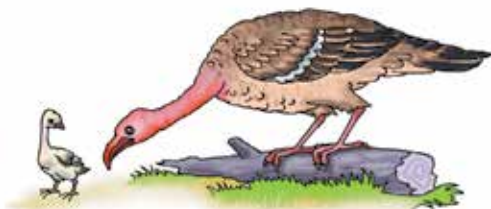
2. Гра «Хто як кличе дитинчат?».

Качка кличе: кача, каченя, каченятко.

Гуска кличе: гуся, гусеня, гусенятко.

Курка кличе: курча, курчатко.

Індичка кличе: індича, індичатко, індиченя, індиченятко.

3. Прочитай. Спиши.

індик — індичка — індичатко

качур — качка — каченятко

гусак — гуска — гусенятко

півень — курка — курчатко

4. Прочитай.

У БАБУСІ

Улітку Катруся приїхала в село до бабусі.

А там ціла птахоферма у дворі: з малими

, ряба

з виводком

, ще й

з трьома . Дуже сподобались Катрусі пташеня

нята. І так закортіло взяти до рук хоч одніньке!

Підійшла вона до , а тут як завок-

че — і прогнала дівчинку. Хотіла вона спіймати

, та де там —

як засичить! Не вдалося

Катрусі й мале пригорнути. Побігла дівчинка

до бабусі.

— Кожна матінка своє дитя́тко захищає,—
сказала бабуся.— А давай-но почастуємо наших

пташенят. — І налила у свіжої води з . А в дерев'яне насипала пшона та поклала зелених листочків.

Після цього Катруся кілька разів на день носила з бабусею такі почастунки. І так звикли до неї пухнастики, що вже не тікали.

Ірина Барановська

Словничок: закортіло — дуже захотілося.

Розкажи, що можна побачити в селі.

5. Прочитай. Доповни речення за малюнками. Запиши.

Катруся частувала пташенят свіжою водичкою, зеленими ,

кою, зеленими

, , , були вдячні маленькій господині.

6. Прочитай скоромовку Грицька Бойка. Спиши.

У ставку гуськом стоять

Гусенята й гуска.

Гусенята плюскотять,

Гуска носом плюска.

Навчись читати швидко. Правильно вимовляй звук [г].

1. Прочитай.

КОТИК: НЯВ!

ПЕСИК: ГАВ!

Котик з хати вибіг: няв!
 За ним песик: гав, гав, гав!
 Курка з плота: куд-ку-дак!
 А качатко: кряк!
 А ягнятко: ме, ме, ме!
 За ним гуска: ге, ге, ге!
 Соловейко: тьох, тьох, тьох!
 Поросятко: рох!

Василь Щурат

Випиши назви свійських птахів і тварин. Пиши так:

Свійські тварини:

Свійські птахи:

Назву якої пташки виписувати не треба? Чому?

2. Розглянь малюнки. Пригадай назви свійських тварин.

цап

козень

коза

вівця

ягня

баран

3. Прочитай. Доповни.

бик — корова — теля

кабан — свиня — порося

кінь — кобила — лоша

кіт — ... — ...

4. Прочитай.

НАЙКРАЩА ЛАСКА

У Наталі й Маринки був собака Пушок. Маринка дуже любила Пушка. Вона часто гралася з ним, говорила найніжніші слова, носила на руках.

А Наталя мало гралася з Пушком і ніколи не брала його на руки. Вона поралася коло Пушкових мисок, чистила їх, мила, насипала їжу.

Як тільки Пушок бачив Наталю, він виривався з рук Маринки і, весело дзявкючи, біг до Наталі, скакав круг неї, лащився, виявляючи тим свою любов до дівчинки. І хоч як ласкаво кликала Пушка Маринка, хоч як лагідно говорила до нього,— Пушок не відходив від Наталі.

Мабуть, тому, що найкраща ласка — турбота.

Віктор Іванов

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Як виявляла свою любов до Пушка Маринка?
- Як ставилася до нього Наталя?
- Кого з дівчат Пушок любив більше? Чому?

Розкажи, які свійські тварини є у тебе. Як ти їх доглядаєш?

5. Гра «Добери кличку тварині».

Пушок
Рябко
Гавчик

...

Гнідко
Вороний
Орлик

...

Мурчик

...

...

...

Зірка

...

...

...

Продовж гру.

6. Прочитай. Спиши.

У моєї бабусі живуть кіт Мурчик, корова Лиска, собака Сірко, коза Марта.

Підкресли велику букву у кличках тварин.

7. Прочитай.

Ведмідь, кобила, корова, лисиця, вовк, їжак, коза, баран, олень, вівця.

Запиши назви тварин у два стовпчики:

Свійські тварини

...

Дикі тварини

...

1. Прочитай.

ПРАЦЬОВИТА ДІВЧИНКА

Беручка, чемненька
Дівчинка Оленка, —
Цілий тиждень у роботі,
А все веселенька.
В понеділок пряла,
У вівторок ткала,
А в середу у череду
Овечки загнала.

У четвер білила,
У п'ятницю мила,
А в суботу всю роботу
До кінця скінчила.
А прийшла неділя —
Сорочечка біла,
В ній дівчинка, мов квіточка,
Між подруг сиділа.

Марійка Підгірянка

Назви дні тижня.

Дай відповіді.

- Що робила Оленка кожного дня?
- Яку роботу упродовж тижня виконуєш ти?
- Що робила Оленка в неділю?
- Як відпочиваєш у неділю ти?

2. Склади речення зі словами **він**, **вони**. Запиши за зразком.

Він

Вони

Зразок. Він (що робить?)
копає.

Вони (що роблять?)
копають.

Слова для довідок: мити, годувати, прибирати, шити.

3. Прочитай.

ЯК ЗДИВУВАВСЯ МУРКО́

Був собі у бабусі старий-престарий кіт Мурко́. Лежить Мурко проти сонця, гріється. Заплющив очі, спить, поклав голову на лапки. Тільки хвостиком махає, мух відганяє.

На подвір'ї ходило курча. Воно відбилося від квочки й жалібно пицало. Побачивши кота, замовкло. Підійшло тихенько до нього, притулилося й очі заплющило. Тепло йому біля котового коожушкá.

Мурко відчув, що до нього хтось притулився. Розплющив очі — курча. І здивувався: та й сміливе ж яке!

Дивиться Мурко на курча, дивується й не знає, що йому робити. Чи налякати курча, щоб утекло, чи хай собі гріється?

Василь Сухомлинський

Розкажи, що було далі.

4. Прочитай запитання. Запиши відповіді на них.

Хто дає молоко?

Хто дає пір'я?

Хто дає вовну?

Словничок: вóвна — шерсть.

5. Прочитай. Спиши.

Улітку Степан жив у бабусі Марфи в селі. Бабуся працювала на фермі. Вона доїла корів. А Степан допомагав чистити телят.

Підкресли слова, що означають імена людей. З якої букви їх треба писати?

1. Прочитай.

ГРУДЕНЬ

Всі річки тепер в обнові,—
Біле скло над бережком.
Ходить Грудень по діброві,
Застеляє світ сніжком.

Терень Масенко

2. Прочитай. Спиши.

Грудень, січень, лютий — це зимові місяці.

3. Розглянь малюнок. Розкажи, як змінилася природа взимку.

4. Прочитай. Склади розповідь «Зима-чарівниця».

Зима — красуня, чарівниця, володарка.

Сніг — пухкий, сріблястий, лапатий.

Мороз — пекучий, сильний, лютий.

Дерева — засніжені, білі, мовчазні.

Зима (*що зробила?*) — прийшла, завітала, настала.

Сніг (*що зробив?*) — випав, припорошив, засипав.

Мороз (*що зробив?*) — скував, ударив, розмалював.

Дерева (*що зробили?*) — заснули, завмерли,

притихли.

Річка (*що зробила?*) — вкрилася, застигла, заніміла.

Словничок: чарівниця — волшебница.

5. Прочитай.

КМІТЛИВИЙ СКЛЯР

Звечора в ставку плавали качкі. Прийшов Юрко вранці до ставка і бачить диво дивне. Весь ставок покритий тонким склом. А під склом вода грає. Питається Юрко в тата:

— Хто це покрив ставок?

Сміється тато й каже:

— Є такий умілий, кмітливий скляр. Прийшов і засклав ставок однією величезною склянкою. Живе той скляр далеко на півночі. А тепер до нас завітав.

— Хто ж той скляр? — запитав Юрко.

— Мороз.

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Яке диво побачив Юрко вранці на ставку?
- Що розповів тато про незвичайного скляра?

6. Прочитай. Спиши.

Грудень рік кінчає, а зиму починає.

Січень наступає, мороз людей обнімає.

Сніг у лютому весною пахне.

Поясни, чому так говорять.

7. Прочитай. Знайди відгадку в тексті. Спиши.

Сіюсь, сіюсь,

Ніби з сита,

І земля вже

Гарно вдіта.

Леонід Куліш-Зіньків

1. Прочитай.

КРИХТА ХЛІБА

З лісосмуг, де свищуть сніговиці,
Де не стало корму і тепла,
Перебрались лагідні синиці
У садки до нашого села.
В завірюху, ожеледь, морози
Стукають синиці у вікно,
З горобцями ділять на дорозі
Крихту хліба мерзлу і зерно.
Пригощав пташок я з годівниці
І почав нарешті відчувать,
Що для когось крихта — це дрібниця,
А для пташки — жить чи замерзать.

Анатолій Качан

Розкажи, як ти піклуєшся про птахів узимку.

2. Прочитай. Доповни. Запиши.

Зима. Усе довкола побіліло. До моєї годівнички прилетіли

3. Розглянь малюнок. Запам'ятай, які птахи зимують в Україні.

4. Прочитай. Доповни. Запиши.

У нас зимують снігурі,

5. Прочитай.

ЗАЙЧИК І МІСЯЦЬ

Холодно взимку Зайчикові. Вибіг він на узлісся, а вже ніч настала. Мороз тріщить, сніг проти місяця блищить, холодний вітерець з яру повіває. Сів Зайчик під кущем, простяг лапки до Місяця, просить:

— Місяцю, любий, погрій мене своїми променями, бо довго ще сонечка чекати.

Жалко стало Місяцеві Зайчика, він і говорить:

— Іди полем, полем, я тобі дорогу освітлю, прямуй до великого стогу соломи.

Попрямував Зайчик до стогу соломи, зарився в стіг, виглядає, усміхається до Місяця:

— Спасибі, любий Місяцю, тепер твої промені теплі-теплі.

Василь Сухомлинський

Дай відповіді.

- Про що Зайчик просив Місяця?
- Як Місяць допоміг Зайчику?

6. Розглянь малюнки. Розрізняй.

Січень — перший місяць року. Світить місяць у небі.

Спиши речення.

7. Прочитай.

Багато в лісі снігу. Он на ньому мовби хтось розсипав дрібне́ намисто. Це протоптала стежку від куща мишка.

Трохи далі від мишки лишив свої сліди заєць. Та все п'єтлями: ніяк не розбереш, куди він пострибав.

А як вигулює лисиця — не видно. Ступне — і мах пухнастим хвостом, мах: замітає сліди, як віником.

За Борисом Харчуком

Дай відповіді.

- На що схожі сліди мишки, зайця?
- Чому на снігу не видно слідів лисиці?

Спиши три перших речення.

1. Прочитай.

ДИВОВИЖНЕ СВЯТО

Зима насипала снігів
І побілила нашу хату.
Для лиж, санчат і ковзанів
Настало довгождане свято.
В ці дні село, де я живу,
Аж помолодшало від снігу:
Хто ліпить бабу снігову,
Хто в сніжки грається. Потіха!

Анатолій Качан

Розкажи, як ти розважаєшся взимку.

2. Прочитай. Доповни речення за малюнками. Запиши.
Прийшла зима. Випав сніг. Діти радіють.

Василько і Петрик летять із гори на .

Оленка катається на , а Тетянка — на

 . Оксанка і Денис ліплять .

3. Гра «Кросворд».

Переклади слова українською мовою і дізнайся, який зимовий гість спостерігав за дитячими розвагами.

1. Рубашка.
2. Бусы.
3. Игрушка.
4. Ветка.
5. Компот из сухофруктов.
6. Год.

1						
2						
3						
4						
5						
6						

4. Прочитай.

СНІГОВИЙ ЗВІРИНЕЦЬ

Учора ми спускалися з гори. Хто на лижах, хто на санчатах. Аж чуємо — відлига. Ми зліпили бабу снігову. А тоді наліпили бабенят і діда-сніговика. Ото було весело!

Сьогодні прийшли на гору, а сніг такий, хоч зайця ліпи. То й зліпили.

— А тепер лисичку,— просить Оксанка.

Пометикували — є лисичка. Хвіст пухна-а-астий, а сама хитрю-у-уща. А тоді як розохотились, то зліпили вовчика, ведмедика, вепра, слона... Цілий сніговий звіринець. А хобот у слона довгий. Приставили ми драбинку, тепер вилазиш на спинку, сідаєш на голову і по хоботу — як з гірки. Аж вітер у вухах свистить.

Ну й краса-а-а!

Дмитро Чередниченко

Словничок: відліга — оттепель; пометикували — подумали; вепр — дикий кабан; звіринець — зоопарк; драбіна — лестниця.

5. Прочитай. Доповни. Запиши.

Сьогодні діти (*що роблять?*) катаються, граються.

Учора діти (*що робили?*) каталися,

Завтра діти (*що будуть робити?*) будуть ...,

6. Спиши. Підкресли букви и, і.

ЗИМОВІ РОЗВАГИ

Діти зліпили сніговика. Поставили його біля дерева. Очі зробили з вуглинок, ніс — із моркви. Чудовий вийшов сніговик!

1. Прочитай.

ЗІ СВЯТОМ!

Радість нині у кожній родині —
 Ми святкуєм Різдво в Україні.
 Тож у Києві, Луцьку, Полтаві,
 Ізмаїлі, Донецьку, Сваляві,
 В Ялті, Харкові, Жмеринці, Львові —
 Всюди з празничком!
 Будьте здорові!

Анатолій Косар

2. Запиши назви міст України, які згадуються у вірші. Почни так:
 Різдво святкують у Києві,
 Підкресли велику букву в назвах міст.

3. Прочитай.

ЗВІДКИ ВЗЯЛАСЯ РІЗДВЯНА ЯЛИНКА

Десь у далекому селі жила вбога вдовиця з двома дітьми, Оксаною і Петрусем. Вони були такі бідні, що не мали ні що їсти, ні чим затопити в печі.

Находив Святий Вечір. Мати послала дітей у недалекий ліс назбирати пруття. Діти пішли й почали збирати хмиз, а збираючи, зайшли в глибину лісу та й заблудили. Надійшов вечір, настала ніч...

— Заночуємо отут, у затишку, а вранці знайдемо дорогу! — сказав Петрусь до сестрички.

Посідали діти під молодою ялинкою на в'язках хмизу, притулились одне до одного та й поснули.

У той час, коли діти спали, в лісі почали діятися всякі дива. Прибігла білочка, бачить — під ялинкою двоє дітей! Зараз поскакала до лісового

царя, ведмедя, і розповіла, що бачила біля своєї хатки дітей. Вони змерзли, голодні та дуже бідні. Чи не можна б їм чимось допомогти?

Білочка ще не скінчила розповідати, а вже прискакав зайчик, прибігла лисичка, прилетіли пташки, і всі в один голос стали жаліти дітей: бідні діти, їм треба якось допомогти!

Тоді промовив лісовий цар — ведмідь:

— Ідіть і порятуйте їх, як знаєте та чим можете. Я даю на це свою згоду.

Побігли звірі, полетіли птахи, і кожен із них приніс, що мав. Білочка принесла горішки, горобчики — сушені ягідки, а ведмідь прислав зайчиком меду. Щоб не розбудити дітей, звірята порозвішували свої подарунки на ялинці.

Рано-вранці, до схід сонця, прокинулись діти, глянули на ялинку і здивувалися: що за краса, звідкіля стільки дарунків?! Намірились були їсти, бо були дуже голодні. Але вирішили зрубати ялинку. Зрубали і з усім, що було на ній, понесли додому.

А коли повернулися, в хаті бідної вдовиці на-стала велика радість. Із села позбігалися люди, щоб подивитися на пишну ялинку.

Відтоді щороку на Святий Вечір прибирають ялинку.

Словничок: хмиз — хворост.

Дай відповіді.

- Про кого розповідається у творі?
- Що робили діти в лісі?
- Чому їм довелося там заночувати?
- Хто побачив дітей?
- Що зробили звірі?
- Чому ялинка принесла людям радість?

4. Прочитай. Спиши.

За давнім звичаєм на Святвечір готували два-надцять страв. На столі обов'язково були борщ, риба, вареники, пампушки, узвар, кутя.

Наступного дня починалося колядування.

Розкажи, як готується до Святвечора твоя родина.

5. Прочитай. Спиши.

Я — дівчинка, а я — хлопчик,
Сіли собі на стовпчик,
В сопілочку граємо,
Діток забавляємо.
А ви, люди, чуйте,
Коляду готуйте.
Яблучка, горішки —
Це наші потішки.

Які українські колядки й щедрівки ти знаєш? Розкажи.

1. Прочитай.

З НОВИМ РОКОМ!

— З Новим роком! З Новим роком! —
 Дід Мороз, лукавим оком
 Підморгнувши дітворі,
 Став з ялинкою в дворі.

Василь Діденко

2. Прочитай.

ЯК ЗУСТРІЧАЮТЬ НОВИЙ РІК

У різних країнах святкують Новий рік по-різному. Діти України з нетерпінням чекають приходу Діда Мороза та Снігуроньки. А в Італії до малят приходять із новорічними подарунками добра Фея Бефана. Маленьким швейцарцям подарунки приносить ослик, і кожен пригощає його дрібочкою солі.

Розкажи, як святкують Новий рік у різних країнах.
 Спиши речення, яке сподобалося тобі найбільше.

3. Гра «Новорічний подарунок».

Я подарую

бабусі
 дідусеві
 мамі
 татові

сестрі
 братові
 тітці
 дядькові

4. Прочитай. Розіграй.

ВЕРЕДУН

На Новий рік Дід Мороз і Снігуронька прийшли вітати Оленку та Сашка. А Сашко був не в гуморі та й почав вередувати.

— Мабуть, доведеться тебе, хлопчику, в торбу забрати,— пожартував Дід Мороз.

— Ой, що ви! — замахала руками Оленка.— Він же в торбі всі цукерки поїсть.

Георгій Хімич

* * *

— Павлику, чому ти не даєш санок братикові? — питає мама.

— Як не даю? Завжди, як з'їду санками з гори, то даю йому витягти на гору! — відповідає Павлик.

5. Прочитай. Зміни слова за зразком. Спиши.

ялинка — на ялинці	зірка — на ...
гілка — на гілці	гірка — на ...
шапка — на ...	шишка — на ...
білка — на ...	ковзанка — на ...

6. Прочитай. Відгадай. Спиши.

Що за гостя в нас така —
і зелена, і струнка,
і ростуть на ній не шишки,
а цукерки і горішки?

Галина Демченко

1. Прочитай.

НОВОРІЧНІ ПРИВІТАННЯ ДІДА МОРОЗА

Від звірят лісових, від пташок,
Від героїв билин і казок
Я несу вам гостинців багато
І запрошую в гості на свято.
А іще вам — вітання гарячі
З побажанням і щастя, й удачі!
Тож ідіть всі упевненим кроком
В рік новий, в рік ясний...
З Новим роком!

Ігор Січовик

2. Привітай своїх рідних і друзів новорічною листівкою.

3. Запам'ятай.

лист	—	письмо
листі́вка	—	открытка
телегра́ма	—	телеграмма
бажа́ти	}	желать
зі́чити		

4. Гра «Вітання по телефону».
Прочитай. Розіграй.

— Алло!

— Добрий вечір, бабусю!

— Добрий вечір, Оленко!

— Бабусенько, вітаю вас із дідусем з Новим роком! Зичу міцного здоров'я і всього найкращого.

— Дякую, онученько! Будь і ти здорова й щаслива. Добре навчайся. Радуй маму і тата.

Продовж гру. Привітай своїх друзів із Новим роком.

5. Прочитай. Спиши.

Ой струнка ялинка в нас!
Скільки сяє тут прикрас!
Ми зібралися юрбою,
Разом піснею новою
Рік Новий зустріти час.

Максим Рильський

Дай відповіді.

- З ким ти будеш зустрічати Новий рік?
- Розкажи, як ти готуєшся до свята.

6. Намалюй новорічну листівку.

ЗМІСТ

Урок 1.	Здрастуй, школо! Здрастуй, клас!	4
Урок 2.	Клас. Шкільне приладдя	6
Урок 3.	Повторюємо. Школа, шкільне приладдя	8
Урок 4.	Родина	10
Урок 5.	Професії	12
Урок 6.	Інструменти	14
Урок 7.	Повторюємо. Професії. Інструменти . . .	16
Урок 8.	Пори року. Місяці. Дні тижня	18
Урок 9.	Осінь	20
Урок 10.	Фрукти й городина	22
Урок 11.	Кольори. Овочі та фрукти	24
Урок 12.	Робота в полі	26
Урок 13.	У полі. Рослини	28
Урок 14.	У саду	30
Урок 15.	Знаряддя праці	32
Урок 16.	Повторюємо. Поле. Сад. Город. Знаряддя праці	34
Урок 17.	У лісі. Рослини	36
Урок 18.	У лісі. Гриби	39
Урок 19.	У лісі. Звірі	41
Урок 20.	Комахи	44
Урок 21.	Птахи	47
Урок 22.	Повторюємо. Будь природі другом! . . .	50
Урок 23.	Моя Батьківщина	52

Урок 24.	Українські письменники.	54
Урок 25.	Міста й ріки України.	56
Урок 26.	У місті. У селі	58
Урок 27.	Транспорт	61
Урок 28.	Ми із спортом дружимо	63
Урок 29.	Режим дня	66
Урок 30.	Людина	69
Урок 31.	Одяг і взуття.	72
Урок 32.	Повторюємо. Людина. Одяг. Взуття . . .	75
Урок 33.	Їжа	78
Урок 34.	Їжа	80
Урок 35.	Повторюємо. Їжа.	82
Урок 36.	Хатня робота	85
Урок 37.	Свійські птахи	88
Урок 38.	Свійські тварини	91
Урок 39.	Повторюємо. Свійські тварини. Хатня робота	94
Урок 40.	Зима. Природа взимку.	96
Урок 41.	Зима. Птахи і звірі взимку	98
Урок 42.	Дитячі розваги.	101
Урок 43.	Щедрий вечір, добрий вечір!	103
Урок 44.	З Новим роком!	106
Урок 45.	Новорічні вітання.	108

Відомості про користування підручником

№ з/п	Прізвище та ім'я учня/учениці	Навчальний рік	Стан підручника	
			на початку року	в кінці року
1				
2				
3				
4				
5				

Навчальне видання

КОВАЛЕНКО Ольга Миколаївна

**«УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ»
підручник для 2 класу з навчанням російською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах, з аудіосупроводом)
(Частина 1, з аудіосупроводом)**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Провідний редактор *Н. В. Бірічева*. Редактор *Т. О. Попова*. Технічний редактор *Т. Г. Орел*.
Художнє оформлення *В. І. Труфена*. Коректор *Н. В. Красна*.

Окремі зображення, що використані в оформленні підручника,
розміщені в мережі Інтернет для вільного використання

Підписано до друку 23.05.2019. Формат 70 × 100/16.
Папір офсетний. Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 9,10. Обл.-вид. арк 8,6. Наклад 17820 прим. Зам. 7404-2019.

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5215 від 22.09.2016.
Адреса редакції: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.
E-mail: office@ranok.com.ua. Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67

Підручник надруковано на папері українського виробництва

Надруковано у друкарні ТОВ «Тріада-Пак».
пров. Сімферопольський, 6, Харків, 61052.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5340 від 15.05.2017.
Тел.: +38(057) 712-20-00. E-mail: sale@triada.kharkov.ua.

Раз, два, три — кличе АЛФАВІТ до гри!

Д Дзига	С Сукня	О Олівець
Р Равлик	Л Літак	В Веселка
Ф Фарби	Ю Юшка	Ґ Ґудзик
Ц Цукерка	Й Йорж	А Агрбус
Я Ялинка	П Полуниці	К Кульбаба

У цій грі треба відновити український алфавіт. Називай почергово за алфавітним порядком букви української абетки, знаходь кожну на ігровому полі та закривай фішкою. Пригадує українські слова, які починаються з цієї букви. Пам'ятай, цікавіше грати разом з друзями.

Раз, два, три — кличе АЛФАВІТ до гри!

Г Гарбуз	Ж Жоржина	М Метелик
Т Тістечко	И Окуляри	Щ Щипці
З Зошит	Ш Шкарпетки	Х Хустка
Є Єгер	У Учень	Н Намисто
І Індик	Ч Черевики	Е Електричка
Б Бабка	Ї Їжак	Ь Горобець

Гравці почергово виконують завдання. Той, хто помиляється, отримує штрафний фант і по завершенні гри виконує веселе завдання інших гравців.

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

2 клас. Частина 1

Особливості підручника:

- ◆ сучасний дизайн і доступний стиль викладу навчального матеріалу
- ◆ комплексний підхід до формування мовленнєвої компетентності учнів
- ◆ чітке визначення словникового мінімуму для засвоєння на кожному уроці
- ◆ використання літературного матеріалу для слухання, читання і спостереження граматичних явищ
- ◆ створення комунікативних ситуацій на основі життєвого досвіду учнів
- ◆ активне залучення другокласників до дидактичних ігор

Інтернет-підтримка дозволить скористатися аудіосупроводом навчального матеріалу.

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Інтернет-підтримка
interactive.ranok.com.ua

